

LETO XXII. Stev. 266

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO».

MEDNARODNE VARNOSTNE SILE V EGIPTU Prvi kontingenti na poti s privolitvijo egiptovske vlade

Kairo, 10. nov. (AFP). Radio Kairo je objavilo, da bo Egipt sprejel sile OZN, ko bo dobil pojasnilo o značaju njihovega odposlanstva. Radijska postaja navaja, da so tak egiptovski odgovor že dostavili generalnemu tajniku OZN Hammarskjöldu.

Egiptovska vlada se je povezala z Dagom Hammarskjöldom, da bi se dokončno sporazumeli o razporeditvi mednarodnih sil OZN v Egiptu. Vlada v Kairu zahteva podrobnosti o sestavi teh sil in podatke o tem, katerim deželam pripadajo in kje bodo razporejene. Generalni direktor ministrstva za informacije Kader Hatem je izjavil, da je egiptovska vlada v načelu privolila v ustanovitve mednarodnih sil, da pa bo povedala svoje dokončno mnenje o tem predlogu šele, ko bo prejela odgovor generalnega sekretarja Hammarskjölda.

O tem vprašanju se zdaj razgovarja s Hammarskjöldom stalni egiptovski predstavnik v OZN Omar Lutfi.

Tu so danes objavili, da se je predsednik Naser sinoči prvič sestel s poveljnikom mednarodnih sil kanadskim generalom Edisonom Burnsum. Razgovarjala sta se o organizaciji in razporeditvi njegovih enot, ki bodo skrajna nadzorovale umik francoskih, britanskih in izraelskih čet. Poročajo tudi, da so prvi vojaški opa-

zovalci OZN že na poti iz Jeruzalema v Kairo.

General Burns se je sestel danes tudi z zunanjim ministrom Mahmudom Favzijem, nato pa z egiptskimi oficirji. Na teh sestankih so podrobno obravnavali načrt o razporeditvi mednarodnih sil na egiptovskem ozemlju. Po še nepotrjenih vesteh bo imel general Burns svoj glavni stan v Ismailiji ali v kakem drugem kraju ob prekopu, od koder bo nadzoroval umik britanskih, francoskih in izraelskih čet iz Egipta. Nocoj je odpotoval iz Kaira v Jeruzalem.

Medtem so prvi oddelki mednarodnih varnostnih sil, namenjeni na suezsko področje, prispeli danes v Neapel, kjer so po dogovoru med italijansko vlado in generalnim sekretarjem OZN organizirali prehodno postajo teh sil. Prve oddelke sestavljajo danski, švedski in norveški vojniki. Z neapeljskega letališča jih bodo švicarska letala prepeljala v Port Said. V prvem esalonu je 3000 vojakov, medtem ko jih bo šlo skupaj prek neapeljskega centra okrog 15.000. V Neapelju so prispeli norveški, danski in švedski vojniki z ameriškim letalom. Iz ZDA pa so sinoči odletela dva ameriška letala tudi v Bogoto, od koder bodo prepeljala v Italijo kolumbijske vojaške enote.

Generalni tajnik OZN se je, kakor kaže, že dogovoril s švicarsko vlado o tem, da bi «Suisse Air» prevzela prevoz mednarodnih sil iz Neaplja v Egipt. Federalni svet je postavil le ta pogoj, da v te privoli tudi egiptovska vlada.

Priskledniška ponudba zavrnjena

Rotterdam, 10. nov. (Reuter). Tu so danes objavili, da je generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld zaprosil danske in nizozemske družbe, naj bi prevzele odstranjevanje ovir na Sueskem prekopu in spet usposobile to pomembno vodno pot za plovo. So-dijo, da bodo ponudbo generalnega sekretarja sprejeli in da bodo prav kmalu odpotovali v Egipt trije danski in trije nizozemski strokovnjaki, ki bodo na kraju samem ugotovili posodobitve in razdejanje ter videli, kakšne so možnosti za odstranitev ovir in dviganje potopljenih ladij v določenem roku.

London, 10. nov. (Tanjug). — Vladi Velike Britanije in Fran-

cije sta ponudili OZN svoja tehnična sredstva za čiščenje ovir v Sueskem prekopu južno od Port Saida. Britanske in francoske vojaške sile na zaslednem področju že odstranjujejo te zapreke.

Tega dela pa ni moč opraviti brez privolitve Egipta. Izjava predsednika Nasera, ki se je včeraj v svojem govoru v Kairu dotaknil ponovnega usposabljanja prekopa za plovo, kaže, da Egipt zavrača anglo-francosko akcijo glede čiščenja prekopa. Zato je tudi Hammarskjöld zavrnil ponudbo Velike Britanije in Francije za sodelovanje pri teh delih in da je sklenil to delo zaupati izključno malim državam.

SKLEPI GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Pomoč Madžarom

New York, 10. nov. V nadaljevanju seje Generalne skupščine, ki je dolgo čez polnoč razpravljala o Madžarski, je avstrijski delegat Franz Matsch predložil resolucijo, na podlagi katere naj bi OZN takoj nudila madžarskim beguncem pomoč v živilih, obutvi in zdravstvenih potrebščinah.

Proti sprejemu italijanske in ameriške resolucije sta govorila češkoslovaški in poljski delegat, medtem ko sta se Indonezija in Indija izrekli proti italijanski resoluciji, z nekaterimi spremembami pa bi podprli ameriško resolucijo. Tudi ceylonski delegat je govoril proti italijanski resoluciji.

Jugoslovanski delegat dr. Brilej je rekel, da bo podprl ameriško resolucijo, če bodo sprejeli tudi predloženi amandmaji. Kar zadeva italijansko resolucijo, je izrazil mnenje, da ne bi prispevala k odstranitvi težav na Madžarskem, temveč bi utegnila še poslabšati položaj.

Kubanski in ameriški delegat sta govorila v prid predlaganim resolucijam, pri čemer je Lodge izjavil, da OZN ne anore imeti dvojnega merila za mednarodno moralo v svetu. V razpravo so posegli še delegati Indije, Velike Britanije, Kanade, Nove Zelandije, Argentine in Kitajske, nakar je Skupščina prešla h glasovanju.

Generalna skupščina je sprejela vse tri resolucije. Italijanska resolucija, ki zahteva umik sovjetskih čet z Madžarske, je bila sprejeta z 48 proti 11 glasovom, 16 delegatov pa se je vzdržalo glasovanja. Ameriška resolucija, ki zahteva od SZ in Madžarske, naj dovolita pošiljanje zdravil in živeža na Madžarsko, je bila sprejeta z 53 proti 9 glasovom, 13 držav pa se je vzdržalo glasovanja. Na koncu je bila sprejeta še avstrijska resolucija, ki zahteva od generalnega tajnika OZN, naj z ustreznimi organizacijami prouči vprašanje pomoči beguncem iz Madžarske. Resolucijo so spre-

jeli s 67 glasovi, proti pa ni bil nihče, 8 delegatov pa se je vzdržalo glasovanja. S tem je bila sinočnja seja izrednega zasedanja Generalne skupščine končana.

Delegacija Indije, Indonezije in Cejlona so stavile več dopolnilnih predlogov k ameriški resoluciji, da bi jo očistile političnih primesi. Dr. Brilej je podprl te predloge. Ker niso bili sprejeti, se je vzdržalo glasovanja o tej resoluciji. Izjavil je, da vsebuje protislovja, ki jugoslovanski delegaciji onemogočajo, da bi zanjo glasovala.

Dr. Brilej je rekel, da bo podprl ameriško resolucijo, če bodo sprejeli tudi predloženi amandmaji. Kar zadeva italijansko resolucijo, je izrazil mnenje, da ne bi prispevala k odstranitvi težav na Madžarskem, temveč bi utegnila še poslabšati položaj.

Izgredi tudi na Dunaju

Napadi na prostore KPA in ukrepi oblasti — Tisk pa molči

Dunaj, 10. nov. (Tanjug). Dilekcija dunajske policije je danes objavila poročilo v zvezi s protikomunističnimi demonstracijami, ki so se v četrtek začele na Dunaju. V njem je rečeno, da utegne imeti takšno nasilje nedogledne posledice za mesto in njegovo prebivalstvo. Policija bo z vsemi sredstvi preprečevala izgrede.

V četrtek zvečer, ko je KP Avstrije organizirala proslavo Oktobrske revolucije, je kakih 500 ljudi, ki so se pripeljali z avtomobil in motornimi kolesi, skušalo vdreti v prostore, kjer je bila proslava. Vzklikali so proti-

komunistična gesla, pretepali tiste, o katerih so menili, da so komunisti, in metali kamenje na udeležence proslave in na policiste, ki so skušali preprečiti demonstracije in napraviti red. Pozneje so v skupinah na dvajsetih krajih razdeljali rajonske prostore KP in druge prostore, o katerih so menili, da pripadajo KP. Sinoči je neka skupina napadla tudi prostore KP in razbila stekla na oknih.

Demonstranti so skušali razdejeti tudi prostore sovjetske trgovske misije, kar pa jim je policija preprečila. Notranji minister Helmer je sprejel predstavniko KP Avstrije in jim izjavil, da odločno oboja vse, kar se je primerilo, in da je izdal nalog izvršnim organom, naj se najodločneje postavijo po robu takšnim izzivanjem in nasilnim dejanjem.

Izmed avstrijskih častnikov je edino glasilo KP Avstrije «Volksstimme» odločno obsodilo te demonstracije.

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 11. novembra

Oblačno s krajevnimi razjasnitvami, predvsem v zahodni Sloveniji. Nad 1000 metrov pretežno jasno, ponežne povečana oblačnost. Zjutranje temperature okoli 0, na Primorskem okoli 8, najvišje dnevne med 2 in 5, v Primorju do 15 stopinj C.

Tržaške skrbi zaradi Suez

Trst, 10. nov. Tržaška trgovinska in industrijska zbornica je proučila položaj, ki je nastal v Trstu zaradi suezske krize. Tržaško pristanišče je posledice že občutilo. Skladišča so polna blaga, namenjenega na Bližnji in Daljni vzhod. V pomorskem prometu je nastal velik zastoj.

Tržaška zbornica je prišla do zaključka, da je treba ohraniti konkurenčno moč tržaškega pristanišča, zaradi česar naj bi vse redne pomorske zveze z Afriko, Indijo, Pakistanom in Daljnim vzhodom nemoteno obratovala. Na teh progah je treba nujno vztrajati pri normalnih, morda le za malenkost povečane pomorske tarife, zaradi česar bi morale vlade prisiljati Trsto na pomoč s kritjem primanjkljaja, ki bi ga utrpeli pomorske družbe zaradi daljše vožnje okoli Afrike.

Val odpora angleške javnosti proti napadu na Egipt je prišel do izraza tudi v pouličnih demonstracijah, ki so v Angliji zelo neobičajen pojav. V Londonu je bilo v spopadih s policijo pred Edenovo rezidenco in na Trafalgar Square ranjenih več desetih ljudi. Na sliki demonstracijski sprevod študentov z oxfordske univerze

BRITANSKA BILANCA PROPADLEGA NAPADA

EDENOV POVRATEK na »linijo mednarodnega miru«

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

London, 10. nov. Trije londonski dogodki zaslužijo, da jih za- beležimo: prvič, Eden se je v načelu izrekel za sestanek »velikih štirihi«; drugič, vlado je delno preosnoval; tretjič, začela se je laburistična kampanja za stromo- glavljenje Edena.

Na sinočnjem banketu v londonski mestni posvetovalnici ob ustoličenju novega župana je imel ministrski predsednik Eden govor, v katerem je navedel vladna gledišča o sedanjem položaju. Če ne računamo tistega, kar je rekel o položaju na Blžnjem vzhodu in dogodkih na Madžarskem, o katerih ni mogel povedati nič novega, se je najvažnejši del njegovega sinočnjega govora nanašal na predlog švicarske vlade o skilcanju novega sestanka »velikih štirihi«. Eden se je zelo pohvalno izrazil o švicarski pobudi in izjavil, da je pripravljen »sestati se kjerkoli in s komerkoli«, če bi lahko to pripomoglo k zmanjšanju napetosti v Evropi in na Blžnjem vzhodu.

»Seveda«, je pripomnil Eden, »privolitev v ta predlog je odvisna od drugih, ne samo od mene«. Danes se tu nihče ne spušča v ugibanje, ali je kaj upanja, da bi prišlo v sedanjih razmerah do takšnega sestanka, pač pa vidijo v sinočnji Edenovi izjavi dokaz, da bi bil angleški vladi takšen preobrat dogodkov zelo dobrodo-

šel, predvsem kot pot k zaželeni upostavitvi »zahodne solidarnosti«.

Na mesto državnega sekretarja v notranjem ministrstvu Nuttinga, ki je odstopil, ker se ne strinja z Edenovo suezsko politiko, je bil danes imenovan bivši Edenov osebni sekretar in njegov vneti somišljenik Allan Nobel. Razen tega sta bila imenovana še dva ministra, oba osebna Edenova prijatelja in sodelavca. Težko je reči, koliko se že kažejo v Konservativni stranki težnje po zamenjavi Edena, nobenega dvoma pa ni, da bi se lahko to zgodilo, če vlada ne bo solidarna.

Opozicijski tisk je začel davi novo gonjo proti Edenu. Laburistični »Daily Herald« piše, da Eden ni mož, ki bi po vsem, kar

se je zgodilo, lahko zastopal Veliko Britanijo na morebitnem sestanku štirihi. »Daily Mirror« pa priobčuje z debelimi črkami na prvi strani tri vprašanja neposrednega pomena:

1. kdaj naj se Eden umakne?
 2. kdo bo prevzel Edenove po- sle? Lastnost, ki bi jo moral imeti Edenov naslednik, je pogum, da javno nastopi proti Edenu. Ali ima Buttler ta pogum?
 3. kdo naj bo laburistični zunanji minister? Morda so splošne volitve na pragu. Gaitskell je vodja Laburistične stranke in on bo ministrski predsednik. Ali naj Gaitskell imenuje za zunanjega ministra Bevana?
- »Daily Mirror« objavlja, da bo odgovore na ta tri vprašanja, o katerih pravi, da so usodna, objavil v ponedeljek, torej in sredo. K. Timotijević

Boji v Alžiru

so se na novo hudo razvneli

Pariz, 10. nov. (Tanjug). Več ko 50 mrtvih, ranjenih in ujetih upornikov, 10 ranjenih francoskih vojakov in več desetih ubitih in ranjenih Evropevcov; takšna je nepopolna bilanca boja v Alžiru v zadnjih 24 urah. Francoska poročila pravijo, da so zdaj boji malone v vsem Alžiru, pri čemer poročajo v glavnem

o »velikih izgubah« upornikov, čeprav v političnih krogih v Parizu ne prikrivajo bojazni, da je neuspeh anglo-francoske »policijske« operacije v Egiptu še bolj razvenljal alžirske nacionaliste in pahnil resno in nevarnost vse načrte o ureditvi alžirskega vprašanja v »okviru francoske skupnosti. Mesto Constantine in njegova planinska okolica sta bila sinoči zavita v dim smodnika. Več ko 30 upornikov je baje padlo, medtem ko so imeli Francozi samo »manjše izgube«. V sosednem kraju Batni so uporniki napadli francosko garnizijo v središču mesta. Francozi poročajo, da so imeli 12 ranjenih, padla pa da sta 2 upornika.

V 16 diverzantskih akcijah »komandosov smrti« je izgubilo življenje več desetih Evropevcov, večina francoskih vojakov. Ti komandosji so vrgli v zrak dve francoski vozili. Sinoči pa so naravnost obsuli z bombami francoska oporišča v središču Alžira.

napad na Egipt končal z uspehom, bi bilo Molletu zagotovljeno mesto v Panteonu. To pa se ni zgodilo. In vendar so dali dogodki prav Molletu, ki je obveščal javnost, da bo ta vojna, kakor je bila še krajša, kakor je sam želel. B. Pešić

FRANCOSKA BILANCA PUSTOLOVŠČINE V EGIPTU

Po vojni gentlemanov ki je bila krajša, kakor je želel Mollet

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Pariz, 10. nov. Po kratki vojni, krajši, kakor je v Franciji kdorkoli pričakoval, se je razočaranje umaknilo nezadovoljstvu, ki do- biva čedalje konkretnjšo obliko. In kakor običajno, tudi zdaj iščejo krivce. Najbolj prav ima Mendès-France, ker si je še enkrat pridobil pravico, da analizira napake minulosti in povzame nauke za prihodnost. Toda njegov čas še ni napočil. Nihče mu namreč ne oprost, da je spet imel prav. KP je spet, morda bolj kakor kdajkoli, osamljena. Množici svojih 140 poslancev se mora zahvaliti, da bo lahko vplivala na dogodke, ne bo pa mogla sodelovati v parlamentarnih kombinacijah.

Vsi, ki so kakorkoli, iz teh ali onih razlogov ali pa celo brez njih, obsodili anglo-francosko pustolovščino, so izključeni iz nadaljnje igre: Molleta in Pineauja bodo kritizirali prav tisti, ki so ne le odobraval njuno tvegano igro, marveč ki so ju celo prisilili, da sta jo začela igrati, da jo odigrata in da se naposled izigrata. Nihče seveda ne trdi, da sta Mollet in Pineau kriva, da so Rusi »grobo reagirali«, da so Američani »močno pritiskali«, Angličje pa »oklevali«. Po sklepu same Molletove skupine v skupščini sta Mollet in Pineau kriva, da je

prišlo do sedanjega položaja. Molleta kritizirajo tudi socialisti sami. Kritizirajo ga tudi tisti, ki so v odločilnem trenutku odobraval vojno v Suez, samo da niso ploskali svecami Molletovi proklamaciji v parlamentu pred glasovanjem in da so pozneje večkrat javno obsojali »socialistično agresijo«.

Francoska javnost, še včeraj enotna v svojem enostranskem odobravanju »anglo-francoske akcije«, začena spoznavati, da se francoska politika in njeni cilji časovno nikakor ne ujemajo s stvarnostjo, v kateri svet živi. Vojna gentlemanov se je zaključila s čudovito naglo. Nepoučeni ljudje, ki so si nekoliko opomogli od presenečenja, so bili pripravljeno verjeti, da so vsega krivi komunisti, dobro obveščeni pa so izkoristili prvo zmedo, zažgalj poslopje Centralnega komiteja in napadli uredništvo »Humanité«. Ze zdaj pa krivce za glavni zaključek anglo-francoske izleta k egiptovskim piramidam izleta na drugi strani.

Tudi Francozi hitro spreminjajo svoje razpoloženje, hkrati z njim pa tudi svoje sodbe. Do včeraj je še malokdo odrekal Molletu državniški pogum in daljnovidnost. Ko bi se anglo-francoski

Stavke in draginja

zastrujejo notranjepolitični položaj v Franciji

Pariz, 10. nov. (Tanjug) Kakih 15.000 francoskih delavcev je danes prenehalo delati, zahtevajoč višje plače. Danes so začeli stavkati rudarji v Saint Etienneu ter gradbeni delavci v atomskem središču Roche sur Yon. Na področju Meuse stavkajo rudarji v dveh premogovnikih, ki so njih lastniki danes razglasili zaporo, da bi stavko razbili.

Razglas stavkujočih poudarja, da je bilo delo ustavljeno z geslom »višje plače« in »prenehanje vojne v Alžiru«. Katoliška in socialistična sindikalna centrala sta se ogradili od teh stavkovnih gibanj. Generalna konfederacija dela pa je pozvala vse delavstvo, naj v tork stavka v znak »pripravljenosti protifašistov, da bi zavrglo vojno v Alžiru in preprečilo porast reakcije v Franciji«.

Medtem draginja v Franciji narašča. Na cene vpliva tudi močno narasla črna borza. Francoski tisk je danes zelo odločno nastopil proti črni borzi, ki še posebno cvete v Parizu. Tisk podarja, da najnovejši dogodki ne opravičujejo kopičenja življenjskih potrebščin. Naval prebivalstva na živila, zlasti na sladkor in olje, je že povzročil hude motnje na trgu. Sinoči je vlada pozvala ljudi, naj »ohranijo hladno kri« in onemogočijo »črnoborziansko navijanje cen«.

Danes v Parizu ni bilo moč nikjer dobiti sladkorja, masti in olja. Konzerve povrtnin in mesa so malone docela razprodane. Kavovo je le težko dobiti, omejitve v porabi bencina in nafte pa boče začele veljati v ponedeljek. Na borzi naraščajo cene zlata.

PRED PRIHODOM GOSPODARSKE DELEGACIJE V FLRJ

Trgovinski stiki z Indonezijo

Beograd, 10. novembra. (Tanjug.) Konec novembra bo prispejala v Beograd gospodarska delegacija Indonezije, ki se bo pri nas pogajala o novem trgovinskem in plačilnem sporazumu z Jugoslavijo. Sedanji sporazum med obema deželama je bil sklenjen že leta 1953 v Džakarti v skupni vrednosti 14 milijonov dolarjev.

Trgovinska izmenjava med Jugoslavijo in Indonezijo ni bila na tisti ravni, ki jo je bilo pričakovati po pogajanjih v Džakarti. Kljub ugodnim pogojem za izmenjavo je znašal jugoslovanski izvoz leta 1954 nad 19 milijonov dinarjev, v minulem letu pa 121,5 milijona dinarjev. Strokovnjaki sodijo, da bi bil lahko jugoslovanski izvoz znatno večji, da pa je bil otežkočen zaradi pogostih sprememb v indonezijskem zunanjetrgovinskem režimu. Te spremembe so zlasti negativno vplivale na izvoz enega izmed najvažnejših jugoslovanskih predmetov v Indonezijo, portlandskega cementa. Jugoslovanski izvoz pa je bil znatno večji in je znašal leta 1954 okrog 100 milijonov, leta 1955 pa nad 242 milijonov din.

Najvažnejše jugoslovanske izvozne blago, ki ga izvažamo v Indonezijo, so vžgalice, portlandski cement in nekateri kemični proizvodi, uvožno blago pa je kava, kakav, poper in kava. Jugoslavija bi lahko vsekakor izvažala tudi nekatere končne industrijske proizvode, po katerih povprašujejo na indonezijskem trgu. Na novih pogajanjih naj bi se razen tega sporazumeli tudi o tem, kako omejiti ali preprečiti vpliv sprememb v indonezijskem zunanjetrgovinskem režimu na zmanjšanje blagovne menjave med obema deželama.

Perspektivni plan razvoja trgovine v Sloveniji

Po osnutku petletnega perspektivnega plana, ki se bo začel uresničevati prihodnje leto, bi investirali v pospeševanje trgovine v Sloveniji nad 28 milijard. Ta načrt je predložila Zvezi trgovinskih zbornic Jugoslavije Trgovinska zbornica Slovenije predvsem v prizadevanju, da bi se povečalo število trgovin na drobno, skladišča in vozil in da bi se modernizirala trgovina nasploh. Načrt predvideva, da bi odprli leta 1961 kakih 5000 trgovin na drobno, ki jih zdaj v Sloveniji zelo primanjkuje. Trgovinska podjetja bi kupila kakih 600 novih motornih vozil. Nad 400 milijonov bi porabili za izgradnjo, obnovo in opremo strokovnih šol, 633 milijonov za mlekarne, nad 1.200.000.000 za konzumne pekarnice, za nove klavnice pa približno 1 milijardo.

PLENUM OKRAJNEGA SVETA SINDIKATOV V LJUBLJANI

Za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev naj bi pomagale tudi uprave podjetij in delavski sveti

Higiensko-tehnična zaščita delavcev v naši družbi urediti zmeraj širši pomen. Ne pomijemo je samo glede na rentabilnostni račun, ki nam kaže, koliko izgubljenih delovnih dni nam povzročijo nesreče in obolenja pri delu in s tem izpad več sto milijonov dinarjev pri narodnem dohodku, temveč nam varstvo pri delu narokuje predvsem splošna skrb za delovnega človeka. Če hočemo doseči dobre rezultate, le-ta seveda ne sme biti omejena zgolj na delovno mesto, temveč jo moramo razširiti na vse okolje, v katerem žive delovni ljudje.

S tega stališča so obravnavali probleme higijensko-tehnične zaščite v ljubljanskem okraju tudi na včerajšnjem plenumu OSS. Predvsem so ugotovili, da bi morali za zaščito pri delu bolj kot doslej skrbeti organi delavskega upravljanja. Število nesreč namreč vzlic prizadevanjem ne pada, temveč celo raste. Tako je bilo v okraju do konca lanskega avgusta 6700 nezgod, letos v tem obdobju pa 7400. Skupno imamo v okraju 6512 delovnih invalidov, med njimi nekaj več kot 4800 invalidskih upokožencev, katerim izplačujemo mesečno 28 milijonov dinarjev invalidske pokojnine. Za vse ostale invalide pa mesečno izplačajo zaradi nezgod pri delu in izven dela nekaj več kot 31 milijonov dinarjev.

Le delno gre porast števila nesreč na račun točnejše statistike, v glavnem pa moramo ugotoviti, da za higijensko-tehnično zaščito nismo storili dovolj. Sindikalne organizacije bi morale, kot je poudaril na plenumu tovariš Borc, zbuditi v silhernem delavcu občutek osebne odgovornosti za lastno varnost pri delu. Potem se ne bi več dogajalo, da ljudje ne bi hoteli na seminarje, kjer bi se poučili o nevarnostih pri delu in zaščiti, ne bi odklanjali zaščitnih sredstev itd. Tov. Jurač pa je menil, da bi morale komisije Zavoda za socialno zavarovanje, Svet za delo pri OLO in OSS vskladiti svoja prizadevanja na področju HTZ.

Posebno so poudarjali na plenumu naloge, ki jih imajo pred-

Prve količine domače margarine

Prodajalne živil so dobile v soboto prve količine domače margarine, izdelane v zagrebški tovarni olja. Tovarna bo izdelala dnevno 10 ton margarine, njena letna zmogljivost pa bo znašala v začetku približno 3000 ton. Prihodnje leto naj bi začela izdelovati margarino tudi tovarna olja v Vrhu. Tako bomo imeli na trgu več masloč. Po podatkih Združenja industrije olja porabimo v Jugoslavijo letno 175.000 ton masloč. Do leta 1960 bomo potrebovali še kakih 100.000 rastlinskih masloč. Če pet let bo lahko naše kmetijstvo zagotovilo tovarnam olja kakih 254.000 ton surovin, iz katerih bodo izdelale približno 60.000 ton jedilnega olja in rastlinskih masloč ter kakih 5000 ton tehničnih masloč.

IZ DELA ORGANIZACIJ ZVEZE KOMUNISTOV

Ali je bilo tako stališče pravilno?

V večji tovarni v Sloveniji je delavski svet nedavno tega razpravjal o delitvi dobička. Okoliščine, pod katerimi je bil ta dobiček ustvarjen, so dokaj nenavadne. »Uradno« so sicer že končali poskusno proizvodnjo, vendar ob sestavljanju letošnjega plana le še niso imeli toliko izkušenj, da bi realno predvideli proizvodne stroške. Le-ta so v prvih treh tromesečjih dosegli z okrog 35% celoletnih. Razen tega je cena njihovim proizvodom »plafonirana« na 100 din za kilogram. Njihovi stroški so precej nižji in še so »nagrajenici«, če se jim proizvodnja ne posreči, saj je cena njihovega »kart« blaga na trgu skoraj za polovico višja. Seveda nekaj v ekonomskih instrumentih delitve dohodka ni v redu. Tako so ustvarili dobiček, ki jim sicer po vseh predpisih pripada, njegov velik del pa ni piod prizadevanj tega delovnega kolektiva.

Ko je občinski komite ZK razpravjal o tem nenavadnem dobičku, je menil, da je treba kolektivno priporočiti, naj si ne deli dobička cele plače, marveč največ 60%, pri čemer je upoštevali razpoloženo kolektiva, ki je — vedoč, koliko dobička imajo — insistiral, da se ga razdeli zdaj, ko se oskrbujejo z ozirom in kurjav. Kolektiv se je končno na sindikalnih sestankih zedinil za delitev dobička v višini 80% redne plače.

Dan pred zasedanjem delavskega sveta je bil sestanek osnovne organizacije Zveze komunistov, na katerem so se domenili, da bodo podprli stališče občinskega in okrajnega komiteja, ki smatrala, da si je kolektiv sicer veliko prizadeval in da si je del dobička tudi prislužil, vendar je dobiček v glavnem plod pomankljivih ekonomskih instrumentov. Svet je tudi za razpoloženo drugo kolektivov v okraju, ki kljub velikim naporom niso ustvarili kdo ve koliko dobička in bi delitev večjih vsot v tej tovarni ustvarila nerazpoloženo pri drugih kolektivih, katerih prizadevanja v bitki za plan in za smotno gospodarjenje niso bila nič manjša. Komunisti so se torej na tem sestanku svoje osnovne organizacije domenili, da je treba delavski svet pripraviti, naj ne deli več kot 60% plače od dobička.

Delegacija predsednikov mest se je vrnila

Včeraj se je vrnila po desetdnevnem bivanju v Veliki Britaniji delegacija naših mest, ki jo je vodil predsednik OLO Beograda Miloš Minić. V treh velikih angleških mestih se je seznanila z organizacijo in poslovanjem organov krajevnih oblasti. V Angliji so sprejeli našo delegacijo zelo topla in pristržno.

Zrebanje obveznic drugega ljudskega posojila

Dne 23. novembra 1956 bo v prostorih podružnice Narodne banke 103 v Beogradu dvanajsto zrebanje obveznic drugega ljudskega posojila. Ob tej priložnosti bodo amortizirane obveznice v znesku 261.700.000 din oziroma 5% vpisanega zneska posojila. Na tem zrebanju bodo izzrebanji tudi naslednji dobitki: en dobiček v znesku 100.000 din, dva po 50.000, 487 dobitkov po 10.000 din, 2617 po 5000 din in 26.170 po 2000, v skupnem znesku 70.495.000 din. Amortizirane obveznice in zrebanje dobičke bodo izplačevale blagajne poslovnih enot Narodne banke, Jugoslovanske investicijske banke in za to službo pooblaščenih komunalnih bank od 28. novembra 1956.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA POROČILO O ZREBANJU 106. kola (plan I)

Ki je bilo včeraj v NIŠU

Številka	so zadela dobiček	so zadela dobiček
57080	80.000	
104580	60.000	
117460	100.000	
978530	400.000	
99741	40.000	
65441	40.000	
1732	10.000	
40042	40.000	
66282	40.000	
25892	60.000	
85972	60.000	
38302	80.000	
882512	100.000	
320112	100.000	
3	200	
53	600	
783	4.200	
8143	10.200	
62483	80.200	
485123	100.200	
024953	1.000.600	
74	800	
594	6.000	
1594	26.000	
71054	40.000	
14474	80.800	
362054	100.000	
725	2.000	
555	2.000	
615	8.000	
6015	18.000	
477285	100.000	
500715	100.000	
056865	100.000	
646705	100.000	
020945	100.000	
002765	100.000	
455495	800.000	
6	200	
06	800	
156	2.200	
05746	40.200	
87046	60.200	
25316	80.200	
435576	100.200	
57	400	
77017	40.000	
28347	80.000	
489017	100.000	
386457	100.400	
409807	100.000	
248937	600.000	
118	4.000	
3238	10.000	
0548	20.000	
77398	40.000	
47288	40.000	
205158	100.000	
087248	100.000	
265708	200.000	
69	1.000	
009	2.000	
369	3.000	
8679	10.000	
8609	20.000	
15219	40.000	
66589	80.000	

Skupno je bilo izzrebanih 156018 dobitkov in 5 premij v vrednosti 80.400.000 din.

Nekaj večjih dobitkov v Sloveniji: premija 800.000 din na štev. 455495 v Postojni, po 80.000 dinarjev v Mariboru, Celju, Kranju, Kočevju in v Postojni, v Ljubljani trije dobitki po 80.000 dinarjev itd.

Dobitki se izplačujejo samo po vredni žrebni listi.

OBCNI ZBOR DRUŠTVA FIZIOTERAPEVTOV IN DELOVNIH TERAPEVTOV SLOVENIJE

ZDRAVLJENJE se ne konča z amputacijo

Ljubljana, 10. oktobra. V prostorih Višje šole za medicinske sestre se je danes dopoldne začela letna skupščina Društva fizioterapevtov in delovnih terapevtov Slovenije. Razen gostov iz vseh republik in zdravnikov, ki delajo na področju rehabilitacije, prisostvujeta letni skupščini tudi pomočnik sekretarja Sveta za socialno varstvo LRS Franc Sterle in predsednik republiške komisije za rehabilitacijo invalidov Roman Potočnik.

Ker posveča Društvo zdravstveno-prosvetni vzgoji svojih članov posebno pozornost, in ker je ta v njihovi stroki v precejšnji meri združena s čim boljšimi usposabljanji invalidov in njihovega vključevanja v delovne procese, je Društvo združilo letni občni zbor s strokovnim seminarjem. Udeleženci občnega zbora so si najprej ogledali film o fizioterapiji, potem pa poslušali dva referata. O pomenu Readove metode v porodništvu je govorila dr. Lea Trampuševa, medtem ko je asistent Ortopedske klinike in šef oddelka za protetiko pri Zavodu za rehabilitacijo invalidov LRS dr. Franc Debeve osvetlil rehabilitacijo invalidov brez nog in probleme v zvezi s komplikacijami na krnih.

Iz njegovih izjavani je bilo razvidno, da je v zadnjih letih, odkar deluje oddelki za protetiko pri Zavodu za rehabilitacijo invalidov, uspelo v precejšnji meri izpopolniti vrzel pri tistih invalidih, ki potrebujejo ortopedske pripomočke. Prej so bili namreč invalidi po amputaciji prepuščeni sami sebi in potemtakem najrazličnejšim deformacijam, ki so preprečevale uporabo proteze. Zdej pa ni več tako. Zdravljenje se ne zaključuje z amputacijo, ampak se pravzaprav šele začne. S pomočjo fizioterapije se najprej utrdi krn, nakar mu zdravnik odredi pravičen ortopedski pripomoček. In kar je najvažnejše, poslej se pripravijo invalida do tega, da pripomoček suvereno obvlada. S tem, da invalid dobro in brez težav hodi, je seveda tudi njegova delovna sposobnost večja. Referat je dokazal, da je mož dovoljvisno rešiti vrsto težkih invalidov — tudi takih z dvojnimi amputacijami — in jih približati delovnim mestom najrazličnejših delovnih procesov.

Popoldne so si udeleženci ogledali dva filma o hidrototerapiji in poslušali dva referata. O pomenu psihicne konstitucije pri rehabilitaciji invalidov je govoril docent dr. Borštnar, o vlogi delovne terapije v medicini pa terapevt Jože Karič. Jutri dopoldne se bodo fizioterapevti in delovni terapevti iz vse Slovenije pomnili o stalnovskih težavah in pregledali delo društva v preteklem letu.

Tega sklepa osnovne organizacije ZK pa se nekateri člani na zasedanju delavskega sveta niso držali, marveč so se potegovali za to, da se prvega deli 80 odstotkov, ob 29. novembru pa še 20% plače, kakor je potem delavski svet tudi sklenil.

Razume se, da sklep osnovne organizacije Zveze komunistov za delavski svet ni obvezen. Daleč od tega! Vendar pa je obvezen za vse člane Zveze komunistov, ki sede v delavskem svetu. Kako neki naj bi Zveza komunistov trvaljvala svoja stališča v družbenem življenju, če jih njeni člani ne bi zagovarjali. Tako organizacija bi sploh prenehala biti organizacija, če bi vsak vlekel na svojo stran in če bi pri tem vodil celo sebični nagibi. Vsak član osnovne organizacije ZK ima pravico na sestanku svoje organizacije povedati in zagovarjati svoja stališča, ko pa je o neki stvari sprejet sklep, ko se organizacija zedinila za neko stališče, je to dolžan zagovarjati vsak njen član, pa čeprav je sam prej izpričeval drugačno mnenje. Tako, mislim, je treba pojmovati načela demokratičnega centralizma.

Na to sem opozoril, ker srečujemo precej zgrešenih naziranj v delavskih organih upravljanja. Nekateri namreč mislijo, da so kot člani teh organov popolnoma neodvisni, ne glede na stališča organizacije Zveze komunistov. Zato se tudi dostikrat primeri, da gospodarstvo in nasprotju s socialistično moralno in v nasprotju s stališči gospodarjenja, ki jih postavlja Zveza komunistov.

Z avkcijsko prodajo naj bi uveljavili preskrbovanje potrošniških središč z zelenjavo in sadjem

Zagreb, 10. nov. (Tanjug.) Predstavniki Glavne zadržne zveze, Kmetijske in Trgovinske zbornice predlagajo, naj bi uveljavili preskrbovanje potrošniških središč z glavnimi vrstami zelenjave in sadja z avkcijsko prodajo. Veliki proizvajalci, kmetijska posestva in zadruge naj bi sklenili s trgovsko mrežo pogodbe o dobavi blaga z vnaprejšnjimi določeni cenami in rokom dobav. Ščasoma bi lahko sklepal pogodbe za več let, tako da bi se proizvajalci lahko odločneje lotili pridelovanja pridelkov, po katerih je na trgu največje povpraševanje.

Prva avkcija te vrste bo bržkone še ta mesec v Zagrebu, udeležili pa se je bodo lahko proizvajalci in predstavniki trgovske mreže iz vse države. Prihodnje leto bi lahko avkcijsko prodajo zelenjave in sadja organizirali med kmetijskim sejmom v Novem Sadu.

Organizacija avkcije so zapali posebnemu odboru, v katerem so predstavniki Zadržne zveze, Kmetijske in Trgovinske zbornice, Združenja kmetijskih posestev, banke, sekretariata za kmetijstvo in drugih organizacij.

Prehod na organizirano proizvodnjo zelenjave in sadja pomeni začetek v spreminjanju celotnega sistema preskrbe pri nas. Ta preskrba je zdaj precej stihliška. Kmetijska posestva in zadruge pa lahko zdej preskrbujejo potrošnike s glavnimi vrstami zelenjave in sadja s pogojem, da imajo zagotovljeno možnost prodaje po gospodarsko upravičenih cenah.

Menijo, naj bi banka zagotovila trgovskim podjetjem za to potrebna finančna sredstva, morbitne razlike v cenah v času dobav pa bi morali kriti okrajni ljudski odbori ali drugi organi.

Devizni tečaj

Na rednem sestanku so bili dne 9. novembra 1956 zaključki po naslednjih tečajih:

US dolar 6.200 — 6.200, 1.046,66; Litg — 12,925, 1.435,69; Bira — 5.350, 825; Fira — 1.235, 1.340,55; Sira — 83.200, 103.885,89; Lit Gor. 422, STT 535, — 503,29; 945,58; Lit Gor. 422, — 492, 925; Hfl 80.000, — 60.000, 913,33; Sv. kr. — 82,833,53, 1.325,37; o. dolar Avstrija — 7,900, 2.400; o. dolar Danska 1.500, — 1.023,58, 307,95; o. dolar Finska 1.160, — 1.100,78, 266,92; o. dolar Norveška 1.170, — 1.179,10, 295,65; o. dolar Grečija — 1.007,67, 238,83; o. dolar Turčija 1.050, — 1.113,40, 371,13; o. dolar Izrael 610, — 729, 140; o. dolar Argentina — 690, 170; o. dolar Brazilija — 1.020, 396,66; o. dolar Paragvaj — 690, 100; o. dolar ZSSR — 1.535, 411,66; o. dolar Madžarska 1.170, — 779,67, 199,89; o. dolar CSR 2.000, — 1.871,48, 357,15; o. dolar Bolgarija 550, — 816,97, 295,51; o. dolar Romunija 1.150, — 1.113,40, 371,13; o. dolar Albanija 620, — 620, 106,66; o. L. Kina 3.260, — 1.922,90, 372,91; Lit Koper 410, — 405, 745,75.

Opombe: številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLR, 4. azio v %.

Zagrebskega tečaja nismo prejeli.

VOJNE OPERACIJE OD

ta je prisilila egiptovsko poveljstvo, da je odredilo umik svojih sil s Sinajskega polotoka, da bi okrepilo obrambo prekopa in egiptovske obale.

Posebna vloga Cipro

Rok angleško-francoskega ultimata je potekel 31. oktobra ob 4.30 (po Greenwichu). Istega dne proti večeru so se začele operacije pod poveljstvom posebnega štaba na Cipru. Ta otok je bil tudi sicer glavno oporišče agresorjevih čet (v manjši meri so uporabili tudi Malto). Z letališč na Cipru so se dvigali bombniki v napade na Egipt, v ciprskih pristaniščih pa so se zbirale čete in ladje za invazijo. Na tem otoku so imeli napadatelji tudi rezerve streliva, goriva in ostalih potrebščin ter opreme.

Angleži so hoteli s tem nekako posebno poudariti strateški pomen tega otoka, svede, za zdej še kronsko kolonije. Spomnimo se, da so londonaki vedeli, če prej poudarjali, da o pravitci Ciprčanov do samoodločne ne more biti govora, ker je ta otok potreben Veliki Britaniji iz več (strateških) razlogov. Vsekakor naj bi bila uporaba Cipro kot oporišča ob

agresiji na Egipt dokazala ostalim članicam Atlantske zveze, menda pa tudi vsemu svetu, kaj pomeni ta otok za uresničanje londonskih želja po ohranitvi nadvlade in kontrole na Sredozemlju.

Kombinirana operacija

Anglo-francosko agresije so imenovali že od prvega trenutka v vseh uradnih poročilih Londona in Pariza kombinirana operacija. Prvi valovi bombnikov so bili začeta faza, da bi pripravili nadaljnji razvoj načrtov. Napadi bombnikov so se nadaljevali tako rekoč nepretrgoma. Značaj njihovih udarcev je bil večstranski: treba je bilo uničiti letališča in s tem onemogočiti protudarec egiptovskega letalstva, onespobiti ostale vojaške naprave ter dezorganizirati obrambo z napadi na prometne zveze, vojno industrijo in taborišča. Drugi cilj je bil neprimerno bolj brutalen. Z bombarbiranjem Kaira, Aleksandrije, Ismailije, Port Saída in Sueza naj bi med drugim »psihološko« vplivali na moralno vojske in prebivalstva.

Vsa poročila o bombardiranjih govore o napadih na letališča ši-

Dobrica Čosić:

SEDEM DNI V BUDIMPEŠTI

Ko je bil srušen spomenik, so razdejali še škorenj

(Prvo nadaljevanje*)

Špet govori Peter Veres in bere resolucijo Zveze madžarskih pisateljev. Mnogočice ploskajo, mostovi čez Donavo so polni sprevedov. »Petofijev klub« razglasa prek zvočnika gesla: »Naj živi Poljska!«, »Imre Nagy v vlado!«, »Prijateljstvo s Sovjetsko zvezo na podlagi enakopravnosti!«, množice pa skandirajo: »Ven s sovjetskimi četami!«, »Zahtevamo nove volitve in tajno glasovanje!« Ozračje je modrikasto, polno lahne meglice, Donava je jesensko siva, narasla. Ura je štiri popoldne. Igralec recitira Veres-Martyjevo poslanico:

»O Madžar, bodi neomajno povezan s svojo domovino!
To je tvoja zibelka in to je tvoj grob, ki te ne gubeta in pokrijeta...
Na širnem svetu zate ni mesta razen tega tu.
Naj te usoda blagoslovi ali prekolate, tu moraš živeti in umreti...«

Ljudstvo ploska; spet zadoni himna, fotoreporterji naglo snemajo. Zvočnik »Petofijevga kluba« poziva ljudi, naj gredo pred parlament. Množice se zganejo in sprevedo, ki niso prišli pravčasno na ta miting, se napotijo k parlamentu. Jaz stopim iz spreveda in hitim z madžarskim tovarišem po cesti ob Donavi, da bi čimprej prispel pred parlament. Pod mostom hite tja otroci, dijaki in študentje, med njimi tudi otroci s polnim naročjem študentovskega časnika »Szabad Ifusag« (»Svobodna mladina«). V levem kotu geslo: »Proletarci vseh dežel, združite se!«, v desnem kotu besedilo: »Ta letak je izdal kolektiv uredništva »Szabad Ifusag«, namenjen mladini, ki se bori za demokratizacijo in socializem in ki je šla 3. oktobra 1956 na ulico, da uresniči svoje cilje.« Ta časnik obsega samo dve strani. Ena stran je polna besedila, na drugi pa je samo nekaj gesel v rimah. Pod naslovom »Ulica je naša« je rečeno med drugim: »Sil smo na ulico. Naše vrste, ki jih ni moč razbiti, izpričujejo našo odločnost, voljo, enotnost. Pozdravljamo ljudstvo Böhma in Mickiewicza, ljudstvo, ki trga verige kulta osebnosti, ljudstvo Poljske. Naj bo poljski zgled tudi naš zgled. Mi se borimo za enake cilje.«

V članku z naslovom »Tovariši mladi delavci in kmetje« je rečeno: »Unjverzetna mladina vam ponuja prijateljsko roko in vas prosí, da ji pomagate pri delu za izgradnjo dežele. Mi hočemo, da se mladina, ki dela pri stružnicah, za pisalnimi mizami in na poljih, naposled združi. Napočil je čas, da odstranimo tudi v najmanjši vasi naše dežele pritisk, ki nam ga je naprtila nečloveška politika Stalina in Rakosyja. Izključimo zdaj v običajnem ognju vse, ki so se mehužno upogibali pod pritiskom kulta osebnosti in lastnih ambicij. Čakata nas dve nalogi: predvsem moramo obračunati s starimi napakami, potem pa uresničiti naše mladinske ideale.« Navajam nekaj gesel: »Mladina zahteva, da ji Partija pokaže pot!«, »Dovolj nam je Rakosyja, zahtevamo novo partijsko vodstvo!«, »Delavec in dijak hoče eno, zato naj gre z nami, kdor je Madžar!«, »Konec naj bo samovolje, naj živi zakon!«, »Ne zamudimo trenutka, Imre Nagy naj prevzame naše vodstvo!«, »Diktatura proletariata bo zmerom pot našega naroda!«, »Naj živi borbena leninska Partija, naj nam ona ubrani sveto pravdo našega naroda!«. Z več centimetrom visokimi črkami sporoča časnik, da bo nočjo ob osmih govoril po radiu Erne Gerö, prvi sekretar Partije.

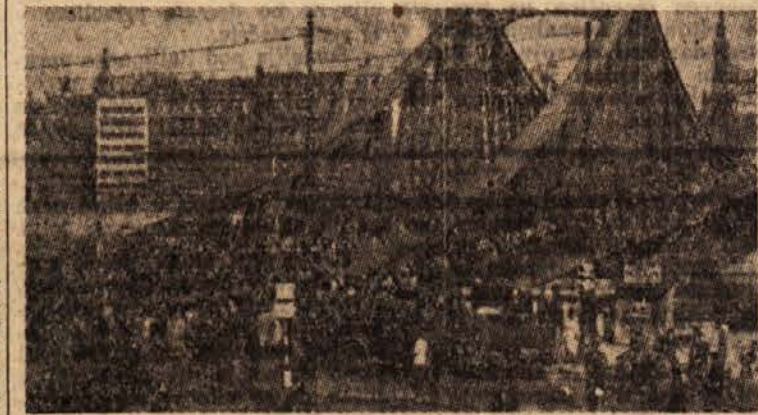
Pred parlamentom je zbranih nekaj tisoč ljudi. Povzpem se na stopnišče, da bi bolje videl in slišal ljudstvo. Tu je tudi

več oficirjev, pravi kordon za govrnikle.

Ta ogromni trg je premajhen za potoke nezadovoljstev, tekoče od vseh strani. Končan je delovni dan v ustanovah in tovarnah. Ljudje prihajajo organizirano in neorganizirano, delavci s kamioni. In ko so prižgali luči, je bilo to pravo jezero ogorčenja. Sleherna metafora je v tem trenutku nespametna in neresnična. Cemu skuša misliti dozvedno literarno, ko sliši, da se bo nočjo tu odločila usoda Madžarske? Vse kaže tako. Zato si zapomni sleherno besedo, ki jo slišiš, glej ljudem v oči, okrog sebe in poleg sebe. Stisnjen v gneči, da se ne morem premakniti, pa vidim več lepih oči. Kaj morem: to so res lepa budimpeštanska dekleta. Toda dekleta ognjevitno in ogorčeno vzklíkajo gesla. Vprašam svojega tolmača, kaj govore: »Zahtevamo svobodo!« mi pove. Zdaj opazijo mene, vsekakor ne zaradi oči, o tem sem prepričan, in ne čutilim se manjvrednega, ker me vprašujejo:

»Ali ste Jugoslovan?«
Z vsa svojo veljavo prikimam. Stiskajo mi roke, me objemajo, častna beseda, ves sem rodoljubno prevzet in iz rodoljubnih razlogov jim ponujam »Drino«. Dekleta pa jemljejo iz žepov hruške in se mi oddolže. Od vsega sadja mi najmanj diše hruške. In morda bi se jim zahvalil in jih odklonil, da mi niso reklo, da so študentke in da so dale zadnje goldinarje za te hruške, kajti če bi jih aretirali, bi bila to njihova večerja. Se nikoli nisem pojedel tako sladke hruške. Neko dekle mi je pravilo, da sedi njen oče že dve leti in pol v zaporu, ne da bi ga bilo sodeči obsodilo. Vprašam jo: »Kaj pa je vaš oče po poklicu?« »Delavec, in tudi moj ded je bil delavec. Lahko mi verjamite, da ni nasprotnik socializma.«

Na tisoče ljudi skandira »Hočemo Imre Nagya!«, »Hočemo slišati Imre Nagya!«. Najglasnejši je v največjim ogorčenjem pa množica skandira »Proč z Geröjem!«. Za mojimi hrbotom, tik vrta parlamenta vzklíkajo skupina dijakov: »Nočemo se učiti rusčine!« Potem pa spet: »Gomulko potrebuemo!«, »Proč z ljudmi, ki so se kompromitirali!«. Medlo razsvetljeni trg je nabit poln in že so se tramvaji ustavili, na njihovih strehah pa mrgoli ljudi.

Na Veržnem mostu v Budimpešti 23. oktobra popoldne

Vse polno jih je tudi na drogovih in na drevju. In še vedno prihajajo. Parlament je gluhi, slepi, mračen. »Hočemo madžarsko zastavo na parlament!«

Pisatelj Peter Veres spet bere resolucijo, obsegajočo 16 točk. V njej zahteva Zveza madžarskih pisateljev destalinizacijo dežele. Brez zvočnika ga slišijo le redki, ne samo zaradi neakustičnosti tega vzdušja, marveč zato, ker množice nenehoma v geslih izražajo svoje zahteve. Govore študentje; nekje daleč na ramenih svojih tovarišev vzklíkajo nekaj tudi mož s čelado na glavi. Prepričan sem, da je delavec. Govori tudi Tibor Dery, sloveči madžarski prozaiist, znan po svetu po romanah, o katerih je nekoč Gerge Lukacz rekel, da so to socialistično realistični romani v pravem pomenu besede. Tibor Dery menda po svetu bolj slovi po tem, da je bil pred desetimi

leti izključen iz Partije zaradi »desničarskega odklona«. Tibor Dery me je razočaral. Kaj morem v tem trenutku pričakovati od njega več, kakor je zahteva, naj blago, ki ga izdelujejo madžarski delavci, ne gre v Sovjetsko zvezo?

Čez nekaj trenutkov je obrnjena vsa pozornost na avtomobil z zvočnikom, na avtomobil, ki ne vozi, marveč ga ljudje nosijo, ki se hoče povzpeti na stopnišče parlamenta, da bi zvočnik bolje slišali. Vidim tudi milične oficirje, ki ta avtomobil nosijo, toda posrečilo se jim je dvigniti ga samo čez nekaj stopnic.

To smešno prizadevanje toliko ljudi je bilo nepotrebno. Razen gesla »Hočemo Imre Nagya!« in »Proč z Geröjem!« nihče ni drugega ni mogel slišati. Tudi zato ne, ker so ugasnile luči na trgu. Ta znojna, dušeca tema je blazno, žvižgala. Trajalo je samo nekaj minut, ko je nekdo blizu mene prižgal časnik »Szabad nap« ga vzdignil kot baklo, potem pa je kakih sto tisoč ljudi prižgalo časnike. Prizor je bil v mojih očeh bolj grozen kakor veličasten, ker sem čutil, da hoče v tej temi svetloba pomeniti drugo in dolgo potovanje. Čez nekaj minut so žarnice na trgu znova zažarele, motne v večerni meglici, množica pa ni mogla več premagati nestrpnosti, da vidi parlament nerazsvetljen in brez madžarske narodne zastave. Zato je pritisnila proti vratom. Stisnjen v gneči sem se kaj hitro znašel prilipljen k železnim vratom reprezentativnega vhoda v parlament. Slišal sem mogočne vzklíke: »Hočemo večstrankarski sistem!« Zato, ker takšen sistem ni moje politično prepričanje in tudi zato, ker sem imel razen jugoslovanskega potnega lista tudi legitimacijo člana jugoslovanskega parlamenta, sem se hotel po vsej sili preriniti med tistih prvih deset, ki bi vdrli v mračno vežo madžarskega parlamenta. Zato sem uporabil svojo kopačko in kopačko moč ter docela nevjudno suval in drezal ljudi s komolci; in pomagale so mi še moje lepe znanke, da sem se nekako prirnil po desni stopnici naprej.

Te male rešitve nisem bil vesel. Izgubil sem namreč tolmača. Moje znanke niso bile večje rusčine, jaz pa ne madžarsčine. Moral sem jim biti na razpolago. Razumel sem jih za silo, da me hočejo odvesti k svoji prijateljici, zdravnici, večji srbščine. Odsel sem z njimi, ko sem nenadoma zaslišal iz množice: »Tovariš Čosić!« Zelo sem bil vesel tega Srba. Bil je Madžar iz Novega Sada, ki je prišel pred nekaj dnevi v Budimpešto obiskat svoje sorodnike. Rekel mi je, da me pozna po mojih knjigah, jaz pa sem mu pristrčno odzdravil: »Zdravo, brate Srbine!«

Ze pet ur sem na nogah, ves zmečkan, z odpetimi gumbi in

IZ NEUREJENIH BELEZK

Ljudi bero in odpravljajo. Posreči se mi odtrgati eno in takoj vzburdi mojo pozornost, da hvala bogu tudi Madžari uporabljajo arabske številke. Vse resolucije obsegajo danes 18 točk. Po naključju? Ne vem. V nabitno polni kavarni mi moj znanec ob čaši piva prevede nekaj točk iz resolucije študentov polittehnične visoke šole in citiram jih:

Zahtevamo, da se vse sovjetske čete v skladu s mirovnimi pogodbami umaknejo iz Madžarske. Zahtevamo na podlagi tajnega glasovanja izvolitev nove Centralnega komiteja in vseh partijskih vodstev od najvišjih do najnižjih. Vlada naj se takoj preosnuje pod vodstvom Imre Nagya in takoj naj se izmenjajo vsi voditelji iz dobe stalinista Rakosyja. Zahtevamo javno sodno obravnavo proti Mihályu Farkaszu in tovarišem, ki so predvsem odgovorni za vse napake in za uničenje dežele — naj pridejo na zatožno klopi ljudstva. Zahtevamo splošne, enake in tajne volitve v deželi ob sodelovanju več strank, da bi izvolili predstavništvo v narodno skupščino. Zahtevamo zagotovitev pravice delavcev do stavke. Zahtevamo revizijo madžarsko-

izkorišča Madžarsko, sovražno, da Sovjetska zveza podpira izgradnjo socializma na Madžarskem, in da je to, kar se dogaja na ulicah Budimpešte in na trgu pred parlamentom, sovražno in protirevolucionarna provokacija, ki ji madžarski delovni ljudje ne smejo nasedati. Zdaj sem trdno prepričan, da se začenja s tem trenutkom novo poglavje madžarske zgodovine. Zaskrbljen sem in ogorčen. Pred parlamentom pa mogočno doni v nočno temo: »Proč z Geröjem, Gerö naj izginel!« Pretnem se v to množico, razgiban, ves v ognju. Na parlamentu više madžarske narodne zastave, tako mirne in zato neumestne za ta požar, ki plamt pod njimi v srcih in pesteh. Z balkona slišim: »Pozor, pozor! Predstavniki študentovskega parlamenta prosijo državljane, da čuvajo to poslopje, ker je parlament naš. Prosimo za red in disciplino, Madžari, bodite dostojanstveni.« Ali je ta študentovski parlament prva revolucionarna oblika, ki je vzniknila iz teh demonstracij? Želel bi, da je takoj, kajti ta pojem me vznemirja in spominja na skojevske dneve.

Vsi pričakujejo Imre Nagya. Pravijo, da se dolgo ni hotel odzvati po telefonu. Njegova žena

Sprevedli na poti pred budimpeštanski parlament 23. oktobra popoldne

sovjetskih in madžarsko-jugoslovanskih političnih, gospodarskih in kulturnih stikov na podlagi novih sporazumov, ki bodo določali politično in gospodarsko enotnost in nevmešavanje v notranje zadeve naše dežele. Zahtevamo reorganizacijo celotnega madžarskega gospodarskega življenja ob sodelovanju strokovnjakov. Revizirati je treba v celoti gospodarski sistem in pri tem upoštevati koristi madžarskega ljudstva. Objaviti je treba vse zunanje trgovinske pogodbe in podatke o dolgovihi, ki jih ni moč nikoli poravnati. Zahtevamo odkrite in poštene informacije o ležiščih uranove rude v naši deželi in o ruskih koncesijah zanjo. Zahtevamo temeljito revizijo norm v industriji. Prav tako zahtevamo ureditev tarifnega sistema za vse delavce in uslužbence. Zahtevamo svobodo mišljenja, pogovora, svobodo tiska, svobodo radia in nov časnik v veliki nakladi, ki bo glasilo MEFES. Zahtevamo, da se sedanji personalni podatki objavijo in njihov vpliv uniči. Zahtevamo, da se simbol stalinističnega nasilja in političnega pritiska — Stalinov spomenik — takoj odstrani in postavi na njegovo mesto dostojen spomenik mučenikom in borcem za svobodo iz let 1848 in 1849. Zahtevamo, da se sedanji grb, ki je tuj madžarskemu narodu, odstrani in na njegovo mesto takoj postavi stari Kosutov grb. Zahtevamo, da dobi Madžarska vojska novo uniformo, dostojno in ustrezno tradiciji. Zahtevamo, da bodi 15. marec madžarski narodni praznik in praznik počitka, 6. oktober pa praznik madžarskega žalovanja, praznik šolskega žalovanja.

je odgovarjala, da ga ni v Budimpešti. Predstavniki študentovskega parlamenta pa so jo prepričevali in rotili, naj jim omogoči govoriti z njim, češ da je usoda Madžarske in socializma zdaj v njegovih rokah. Čas hiti. Imre Nagya ni bilo od nikoder, zdaj pa je vsaka minuta ne časovna enota, marveč strašno kopicenje mržnje, razstreliva, zaleptavanja v nekaj, izhod iz česar je vsaj meni neznan, ker slišim tudi reakcionarna gesla, ki jim redki glasovi najbolj kričeče pritrjujejo. Slišim tudi protizidovska gesla. Zdaj odločajo sekunde. Kakšni trenutki! S kakšnimi človeškimi močmi bi si jih vtisnil globoko v spomin? Jaz sem v tej deželi gost in lahko zabeležim samo nebitvene stvari. Mar stari komunist in revolucionar Imre Nagy ne čuti te priložnosti, ki mu jo je ponudila zgodovina, mar ga ne mami, da bi tudi umrl za izpolnitev tako redkega poslanstva v človeškem življenju?

Pozor! Pozor! Imre Nagy je v poslopju. — Ploskanje, vzklíkanje. Po meni vse kipi, vse vre. Kaj bo povedal Imre Nagy? Zakaj ga tako ljubijo in zakaj tako vroče žele, da jim mora povedati tisto, kar stotisoč ljudi zdaj pričakujejo, da jim pove? Samo nekaj trenutkov mine in že se je trg pomiril. To ni tišina, to je groza pričakovane usode. »Pozor, pozor! Tovariši državljani, preživljamo zgodovinske trenutke. Dajem besedo Imre Nagyu!« Predstavniki študentovskega parlamenta na balkonu kar vriskuje od navdušenja. Sam več ne vem, koga predstavlja ta mladina. Pozdravi, klobuki lete po zraku, ploskanje, vzklíkanje. »Prižgite luči, da ga vidimo!«

Ura je osem. Signal Radio Kosut-Budimpešta. Hrup v kavarni se poleže. Govorj Erne Gerö, prvi sekretar Partije madžarskih delovnih ljudi. Tišina se je polagoma spreminjala v negotovanje, mrmranje, potem pa v proteste. Naposled je nekdo zaklil in izključil radio. Povedal so mi, da je govoril Gerö o pomenu obiska v Jugoslaviji, o tem, da je geslo, da Sovjetska zveza

»Ali ga poznaš? Da nam ne bi podtaknili drugega?«
»Seveda ga poznam, in tudi njegov glas poznam.« Moj tovariš mi prevaja pogovor dveh priletnih Madžarov. Na balkonu parlamenta z nekakšnimi svetilkami osvetljujejo obraz Imre Nagya, on pa se mi zdi z običajnim političnim nasmehom počas maha z roko. Spričo mogočnega vzklíkanja ne more začeti govora, prosí ljudi, naj utihnejo, in maha s papirjem.

Vsi s sumničnem komentirajo to, da je Imre Nagy svoj govor napisal.

Naposled Imre Nagy z utrujenim in zamolklim glasom spre govori:

»Tovariši in prijatelji...«
Tisočeri glasovi v množici vzklíkajo: »Nočemo tovarišev!«
»Dobro... dragi prijatelji, izražam svoje spoštovanje do revolucionarne in akcijske pripravljenosti študentovske mladine, da se bori za socialistično demokracijo.«

Spet pretirga njegove besede mogočno odobravanje, toda ne samo odobravanje. Imre Nagy pa govori o upravičenosti zahtev revolucionarnih množic Madžarske in izražal prepričanje o obnovi Partije, češ da sta CK in vlada pripravljena uresničiti zahteve in storiti vse tisto, kar je že zasnovano in kar zahteva ljudstvo. Imre Nagy spričo žvižganja in vzklíkanja nekaj minut ni mogel nadaljevati svojega govora: »Dol z vlado!«, »Proč z Geröjem!«, »Zdaj ali nikoli!«, »Tako, tako, kompromisa nočemo!«. Imre Nagy pa zahteva red in mir, prosti ljudi, naj se razidejo in vrnejo domov, češ da so danes opravili za Madžarsko zgodovinsko delo, zahteva potrpljenje in vero v Partijo, sklicujoč se na svoje potrpljenje, ki ga je izpričal in na svojo vero, ki se začenja uresničevati. Imre Nagy tolaži in miri ljudi. Imre Nagy govori kot profesor, toda v tem trenutku študentje ne poslušajo svojega sicer priljubljenega profesorja.

»Prijatelji, jamčim vam, pozivam in prosim vas, da se razidete in vrnete domov...«

Protesti, žvižgi, »Jutri stavka, jutri stavka!«

»Pojdite domov, verjemite mi!«

Spet žvižgi in Imre Nagy srdito in razočarano vpraša:

»Komu žvižgate?«

»Geröju, Geröju,« odgovarja razočarana množica; in res velja žvižganje njemu.

»Se se bomo srečali, ne svidenje, dragi prijatelji!« je zaključil Imre Nagy svoj govor in odšel z balkona. »Zdaj ali nikoli!«, »Tako, tako!«, vzklíkajo tisočiči s trga.

Potrli, sklonjenih glav in molče se ljudje razhajajo, toda to so priletni in stari, ljudje, ki se tolažijo, da leta zmerom prineso modrost. Tudi jaz sem potr. razočaran, zaskrbljen, nisem pa moder in tako pomislim: »Imre Nagy, komu si zdaj prepustil te tisoče študentov in delavce na kamionih in tramvajih? Cigavi usodi si prepustil Madžarsko zdaj, pred mikrofonom študentovskega parlamenta, s tega balkona? Zakaj nisi pripravljen nočjo tudi umreti, če je to potrebno, samo da ne razočaraš teh ljudi, ki so za socializem? Mnogo jih je, ki niso zanj. Glej, slišim jih, kriče čedalje glasneje. Jaz sem vsekakor samo prenapet, meni ni znano tisto, kar ve Imre Nagy in kar vedo drugi. Kdo ve, katera politična formula velja v tem trenutku.«

Z nabitno polnih kamionov ljudje vzklíkajo: »Pojdimo na radijsko postajo!« Ljudje kriče in mahajo z zastavami. »Jutri stavka, jutri stavka!«, »Zdaj ali nikoli!«, »Porušimo Stalinov spomenik!«, Sprevedli odhajajo in čez deset minut se razlega po trgu in ulicah glas: »Dva mladina sta padla na radijski postaji. Zavzela je AVH in strelja.« Pozneje nisem več gledal na uro. Iz poslopja so se razlegali zamolkli streli.

Tavam po ulicah, slišim demonstrante, utrujen sem celo za radovednost. Slutim kaos. To gibanje množic je povsem ideološka polifonija. Ko da noč in čas, ure in minute mečejo v demonstracije čedalje več protirevolucionarne in nacionalistične razpoloženja. Mar se motim? Bilo bi mi hudo, ko bi bila ta slutnja samo potrdilo moje politične deformacije. Zelo previdno govorim o tem s svojimi sobesedniki. Strah me je, da bi utegnili videti v moji zaskrbljenosti oportunitizem, politikanstvo, pošteno revolucionarnost, ker so člani Partije, ker so optimisti, ker se navdušujejo za razvoj in ritem dogodkov. Kako smem verjeti, da je meni, Jugoslovanu, več do usode socializma na Madžarskem kakor njim, madžarskim komunistom? Saj prav malo poznam madžarske razmere, vendar pa jim moram glasno povedati svojo dilemo: »Bojim se, da tam pred parlamentom ni ugasnilo zadnje upanje, da bi postal ta veliki dan dan zmage revolucionarne Madžarske. Madžari pa mi pravijo: »Stalinov spomenik podirajte! Pojdimo tja!«

Dalje prihodaš

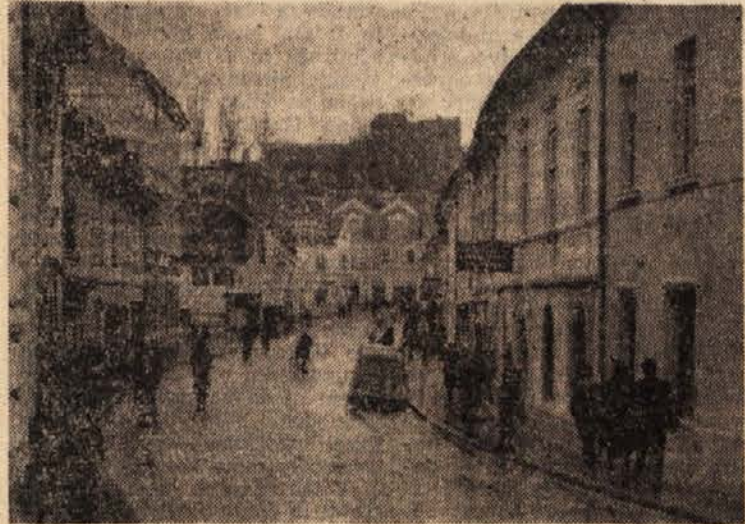
KAMNIK

v razgovorih, slikah, številkah, vesteh

Kamnik. Če bi bil zgodovinar, bi napisal, da nam je srednjeveška zgodovina rojstno letnico tega prelepega koščka gorenjske zemlje zamolčala. Zapisala pa je dogodke, ki oživljajo pred našimi očmi življenje pod Kamniškimi planinami v kasnejših stoletjih. Radostno vzmemirjen bi naštel zgodovinske spomenike, vse pomembne arhive, stare knjižnice, Valvasorjeve drobne beležke in vas povabil v bogat Sadnikarjev muzej, življenjsko delo kamniškega ljubitelja starin in umetnin — Josipa Nika Sadnikarja. Upamo, bi zabeležili, da bo v bližnji bodočnosti dobilo mesto centralno muzejsko ustanovo. Ne le mi, zgodovinarji, bi zapisal — poldrug tisoč kamniških otrok upa, da jim bodo kamniške šole kdaj razen suhega ponujanja zgodovinskih knjig — odprle tudi to zakladnico domače gospodarske, politične in kulturne zgodovine. Najbrž bi zaključil tako: v Kamniku smo že slavili enajsto obletnico osvoboditve, nismo pa še uredili zgodovinskega gradiva narodnoosvobodilne borbe na Kamniškem, ne odprli muzeja NOB.

Ce bi bil zgodovinar... tako pa... da bi le ne utripala v meni druga želja: srečati košček današnjega Kamnika. Vzpel bi se na Stari grad in skozi prosojne megle začutil nepremagljivi čar in lepoto planin. Stotine milijonov let je narava ustvarjala narobčane, z dolgimi dolinami in nestetimi žlebovi razrezane apnenčeve sklade. Takrat Veliko planino še ni okrasila z zelenimi

tratami in belimi snežišči; le tam daleč onkraj današnjih Kamniških planin so gledali iz očena prvotni vrhovi Srednjih Alp. Srečati košček novega Kamnika! Daljna kamniška pratečnost se rada razgrinja pred našimi očmi; pustila je sledi na vsakem koščku radodarne zemlje pod planinskimi snežišči. Toda težko je zajeti v prgišče košček novega kamniškega življenja. Ze zgodovina sama nam obrne hrbet. Pravi, da se življenje v Kamniku preveč hitro pretaka; nikoli ne bo zato utegnila zabeležiti vseh njegovih utripov in dognanj. Ko pa

Preden kamniška magistrala sproščeno steče proti Kamniški Bistrici in Ljubljani, jo tesno objamejo hiše...

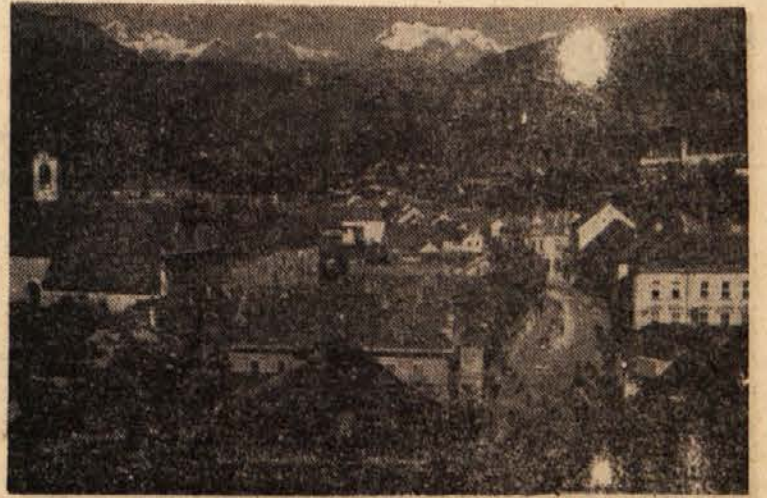
vprašamo zgodovino, kdaj se je rodil novi Kamnik, nam postreže le s skopimi podatki. Morda že v predvojnih dneh, ko so se v delavskem prosvetnem društvu »Solidarnost« sestajali delavski prvoborci: Roman Potočnik-Pezdir, Tomo Brejč, Tone Šturm in drugi revolucionarni voditelji delavskega razreda. Morda v noči prve organizirane vstaje v Sloveniji 27. julija 1941, ko sta v spopadu z okupatorji padla mlada skojevca Dominik Mlakar in Tone Miklavšič...

Morda 22. avgusta 1941, ko so

Nemci ustrelili Franca Poznika in še devet drugih talcev...

Lahko tudi 30. junija 1942, ko so Nemci obesili na kamniškem trgu osem delavcev in kmetov iz kamniške okolice.

Kadarkoli že, najnovejša slovenska zgodovina pove, da se je novi Kamnik rojeval v krvi svojih najboljših sinov. Prav zato je danes utrip njegovega življenja tako buren in poln.

Pogled na Kamnik

Podoba kamniške občine

Nova občina Kamnik je združila šest bivših občin: Kamnik, Komendo, Kamniško Bistrico, Tuhijsko srednjo vas, Tuhijski, Motnik ter del bivše upravne občine Radomlje (Smarco in Volčji potok). Statistika pove, da živi na 28.228 ha površin nove upravne

enote 18.783 prebivalcev: 8872 moških in več — 9911 žensk, 6010 kmetov in še enkrat več — 12.773 nekmotov. Letni narodni dohodek na prebivalca je lani znašal 220 tisoč dinarjev.

Ze te številke povedo, da preživlja pretežno število prebival-

stva kamniške občine industrija. Naglo rast industrije pa spremlja skoraj povsod stanovanjska stiska, ki je tudi v Kamniku na vseh posvetovanih in sejah med prvimi točkami dnevnega reda. Ze občinska zgradba sama jo preprečljivo ponazarja; v njej domujejo občinski uradi, skoraj vse družbene organizacije in še Reševalna postaja, Ljudska milica, Mestna hranilnica, Komunalna ustanova, Gozdno gospodarstvo in Katastrski urad OLO Ljubljana. Zato so na občini že letos namenili 53 milijonov dinarjev za stanovanjsko gradnjo, a prihodnje leto bodo povečali izdatke za zidanje stanovanjskih blokov, hiš in poslovnih prostorov na 60 milijonov.

In najbolj pereči problemi kamniške okolice? Motnik ima že okrog sto let staro vodovodno omrežje, ki bi se ga rad iznebil in ga zamenjal z novim. Zanimivo je, da so v Motniku vpisani le štirje otroci v prvi razred osnovne šole (posledica selitve Motničanov v Kamnik). Po obronkih Menine planine bodo v treh letih speljali 24 km vznožje ceste, ki bo povezala Tuhijsko dolino s Savinjsko in dala našemu gospodarstvu les iz skoraj še nedotaknjene

Drobtine iz zgodovine

Med najstarejša delavsko-prosvetna društva v Sloveniji lahko popolnoma upravičeno prištejemo kamniško »Solidarnost« z rojstno letnico 1919. Med ustanovitelji »Solidarnosti« omenja kamniška zgodovina železniškega službenca Franca Kosiča in še vrsto drugih kamniških delavcev.

Kamniška »Solidarnost« je bila šola skoraj za vse revolucionarne delavce iz kamniškega področja, zato ni čudno, da so to napredno delavsko društvo reakcionarni predvojni režimi večkrat prepovedali, prvič že ob uveljavljanju Obznanne. Sadovi dolgoletnega političnega in vzgojnega dela v »Solidarnosti« so se pokazali ob uri zveznice leta 1941; vsi člani »Solidarnosti« so poslušali klic Osvobodilne fronte. Mnogi so v partizanskih vrstah padli za svobodo.

Prav iz temeljev starega, v dolgoletnih političnih bojih preizkušenega kamniškega delavskega društva, je zrasla po vojni nova »Solidarnost«, ki daje zdaj pulz celotnemu kulturnemu življenju kamniške občine. Napredno delo kamniške »Solidarnosti« čutijo vsak dan močneje celo oddaljeni kraji Tuhijske doline.

Rojstvo kamniške »Lira« moramo poiskati 74 let nazaj: 4. novembra 1882 je peščica naprednih Kamničanov (Alojz Vremšak, Karel Vrščec, Julij Polec) osnovala samostojno pevsko društvo »Lira«. Rojstvo kamniške »Lira« je hkrati tudi rojstvo prvega slovenskega samostojnega pevskega društva. Člani društva se niso s pesmijo upirali vse hujšemu nemškemu pritisku in v Kamniku, prepotovali so dobršen del Kranjske, Primorske, Štajerske in Koroške in večkrat obiskali Trst. Tudi »Lira« je dala ljudi za svobodo: člana svojega pevskega zbora narodnega heroja Jakoba Molka, in člana društva Boža Repiča. Če odštejemo medvojnina leta — posreduje kamniška »Lira« našo narodno, umetno in borbeno pesem Kamničanom in drugim slovenskim krajem že 70 let.

Ceprav usmerja Gorenjska vsak dan odločneje poglede v prihodnost, preteklosti ne obrača hrbta. Na tem sorazmerno majhnem delu celotne Slovenije je zraslo ali še bo kar 7 muzejskih zbirk oziroma ustanov. Med gorenjskimi muzejskimi zbirkami pa je zanesljivo najstarejša tista, ki jo poznamo pod imenom »Sadnikarjev muzej« v Kamniku.

Kaj vse lahko vidiš v Sadnikarjevem muzeju? Vrsto etnografskih in železarskih predmetov in izdelkov iz kamniške okolice, galerijo slik Ferda Vesela, Maksima Gasparija in Gvidona Birolle; stare panjske končnice (med njimi tudi nekaj starejših mojstrov), vrče kamniških obrtniških cehov, baročno ter bidermajersko pohištvo in stare panjske končnice.

Sadnikarjev muzej v Kamniku je za proučevanje starejših kamniških zgodovine tako pomemben, da naj bo osnova bodočega kamniškega muzeja.

Grad Zaprica — bodoči muzej

nih gozdov. Graditeljem ceste bo treba še letos preskrbeti 10 milijonov dinarjev, če naj se gradnja nadaljuje. V Tuhijski bodo morali čimprej končati z gradnjo zdravstvene postaje. Tudi predeli okrog Komende so brez zdrave pitne vode, zato so Komendčani osnovali s Cerkljani in Mengšani vodovodno skupnost, da bi ceneje napeljali odcep od vodovodnega omrežja, ki bo oskrboval z vodo izpod Krvavca novo mednarodno letališče v Brnikih.

VŠAK ŠESTI PREBIVALEC SODELUJE PRI DRUŽBENEM UPRAVLJANJU

Razgovor s predsednikom SZDL tovarišem Srečkom Rotom

V naši občini sodeluje v odborih množičnih organizacij in v organih delavskega samoupravljanja okrog 3000 ljudi. Vsak šesti prebivalec ali vsak četrti volivec. S tem pa nisem rekla, da je tudi vsebina samoupravnih organov in družbenih organizacij bogata. Zato smo v skrbi, kako bi poglobili družbeno samoupravljanje v naši občini, osnovali pri odboru SZDL komisijo za družbeno upravljanje, komisijo za delavsko upravljanje in komisijo za vas. Vse tri

komisije že proučujejo svoje območje družbenega upravljanja; na predlog komisije za vas bomo že sredi novembra sicericali razširjeni plenem SZDL, na katerega bomo povabili tudi vse predsednike krajevnih odborov SZDL in upravne odbore kmetijskih združenj. Kmetijske zadruge kamniške občine premalo skrbijo za napredek kmetijstva. Tuhijska dolina, Menina planina, Velika in Mala planina — vsa ta področja imajo idealne pogoje za razvoj živinoreje in

sadjarstva, kmetje pa bi še vedno prodajali le les in tako krili svoje potrebe.

Organizacija SZDL sklicuje redna mesečna posvetovanja predsednikov delavskih svetov, predsednikov sindikalnih združenj in direktorjev kamniških industrijskih in obrtnih podjetij. Na teh posvetovanih govorimo o različnih proizvodnih problemih in o vseh oblikah delavskega in družbenega samoupravljanja. Hišni sveti kot organi družbenega samoupravljanja bi se v Kamniku bolj uveljavili, če bi bile usluge obrtnih podjetij in privatnih obrtnikov cenejše. Tako pa poberejo hišnim svetom vse dohodke drobna popravila hiš. Splošno ključavničarstvo v Kamniku računava meter vodovodne cevi od 300 do 500 dinarjev dražje kot podjetje »Toplovod« iz Ljubljane. Drago je tudi kamniško mizarstvo. Zato bomo ustanovili majhne servisne delavnice, ki naj bi zaradi konkurenčnih sposobnosti prisilile draga kamniška obrtna podjetja k znižanju cen.

Povedati moram še, da se je delavsko samoupravljanje v kamniških industrijskih podjetjih že močno utrdilo in poglobilo.

Vesti, dogodki, številke...

Do 1. oktobra letos so izdali v kamniški občini 36 gradbenih dovoljenj: privatnikom 23, podjetjem 13. Od novega leta do danes se je Kamnik povečal za 33 hiš. Sodnik za prekrške je kaznoval 32 graditeljev tako imenovanih »črnih gradenj«.

Na Posvetovalnici za delo so poiskali službo 252 delavcem od 290, kolikor jih je bilo vpisanih v seznamu brezposelnih. Izdali so 513 novih delovnih knjižic, občinska arbitraža pa je rešila letos 26 delovnih sporov.

Sanitarna inšpekcija je v Kamniku 13-krat potrkala pri sodniku za prekrške, 4 krat celo pri Okrožnem javnem tožilstvu. Pokvarjenih živil je izločila iz prometa v vrednosti 79.208 din, a tri lokale je zaradi slabih higienskih razmer zaprla.

Kamniškim občanom je sodnik za prekrške v prvi polovici letošnjega leta prisodil 328.300 dinarjev denarnih kazni. V Republiški sklad za socialne ustanove je šlo 309.250 dinarjev, v okrajni cestni sklad pa 19.050 dinarjev.

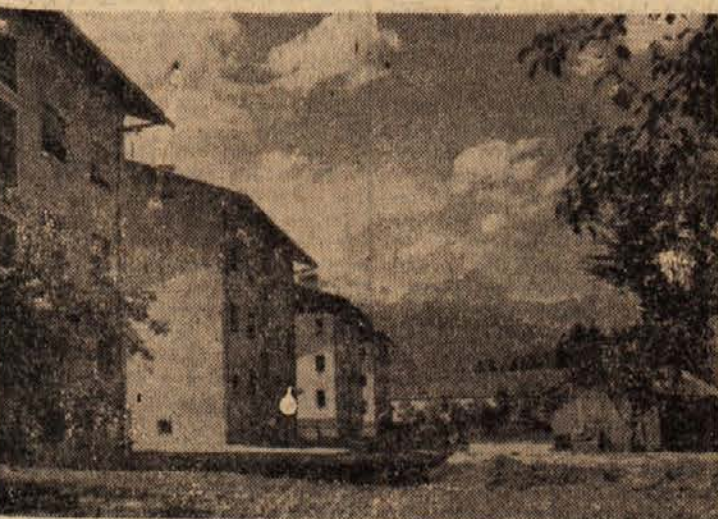
Na Kamniškem je živinoreja glavna veja kmetijske proizvodnje. To povedo tudi številke. Statističarji so našli v kamniški občini lani 5600 glav goveje

živine, 1050 konj, 3912 prašičev in 11.930 kokoši.

Povprečna letna molznost krave rodovniškega poredka je v kamniški občini 2400 litrov mleka, a povprečna molznost pri drugih kravah le 1300 litrov mleka na leto. Rodovniške krave imajo za 84 % več mleka kot navadne.

Kamnik je že dobil sodobno športno kopališče in stadion. Kamniški turizem in promet pa bosta bogatejša še za eno pridobitev — novo asfaltirano cesto Kamnik—Trzin, ki jo bodo podaljšali do Kamniške Bistrice. Velika planina bo dobila moderno železnico. Kamnik potrebuje tudi sodoben hotel, saj tuji prav zaradi tesnih stanovanjskih razmer ne prihajajo letovat v Kamnik.

Ce primerjamo obolenja prebivalcev kamniške občine z obolenji v vsej Sloveniji, opazimo, da so se v kamniški občini razširile pogosteje kot drugje take obolenja: golšavost, splavi, nalezljive bolezni, otroške poškodbe in poklicna zastrupljenja. Umrlijost dojenčkov je visoka, rahitis in avitaminoza so pri otrocih pogoste, prebivalci trpe zaradi slabega zobovja. Vse to izraža potrebo po novem zdravstvenem domu v Kamniku.

Košček novega Kamnika

KRATEK SPREHOD PO INDUSTRIJSKIH PODJETJIH

»TITAN« RASTE NAJHITREJE

Deset industrijskih podjetij v Kamniku in v kamniški okolici ustvarja 90 % občinskega narodnega dohodka. V številkah: 6,5 milijard bruto produkta in 1,8 milijarde dobička. Za vsa kamniška industrijska podjetja je značilno, da iz leta v leto povečujejo obseg proizvodnje.

Tovarna upognjenega pohištva »Stol« izvažata nad polovico svojih izdelkov, največ v Anglijo in ZDA. Proizvodnja vsako leto narasča, toda ne toliko na račun novih investicij, kakor zaradi večje storilnosti in izboljšanj v proizvodnem procesu, ki jih dosegajo tudi z novimi izumi. Delavskemu svetu in upravnemu odboru tovarne »Stol« je uspelo uveljaviti pri vseh delih strogo varčevanje s surovinami.

Tovarna kovinskih izdelkov in livarna »Titan« še vedno spreminja in dopolnjuje svojo industrijsko podobo: 150 milijonov investicij vsrka na leto. Leta 1958 bo s 650 milijoni v

zadnjih letih investiranih dinarjev najmočnejše industrijsko podjetje v Kamniku. Svoje izdelke prodaja predvsem na bližnji vzhod; niso jim zvišali cen že šest let, res pa je tudi, da že več let niso modernizirali proizvodnje tehtnic in gospodinskih strojkov, ki jih v inozemstvu stalno izpopolnjujejo. Dobro bi bilo, če bi tovarna »Titan« pogosteje prisluhnila potrebam domačega tržišča.

Prihodnje leto bo tovarna usnja v Kamniku zaposljevala 260 ljudi. V proizvodnji se že približuje višji tehnični spretnosti, saj je svinjsko galanterijsko in knjižgoveško usnje svetovno znano in skoraj nima resne konkurence v svetu. V nekaterih tehnoloških fazah proizvodnje jim je uspelo izpopolniti proizvodni proces; namesto desetine delavcev dela na istih proizvodnih operacijah zdaj le nekaj ljudi. Zmogljivost tovarne še niso do konca izkoristili: za 30 % jo bo povečala razširjena sušilnica.

Nezdravi odnosi v podjetju in malomarno gospodarjenje so pripeljali podjetje »Svilanit« pred nedavnim pod prisilno upravo, vendar so se razmere že toliko uredile, da bo proizvodnja podjetja prihodnje leto narasla za 84 % v primeru z letošnjem.

Keramično-kemična industrija je v Kamniku razdrobljena na sedem delovišč in 11 delovnih kolektivov. Doslej ni imela prave konkurence. Toda keramični kombinati iz Bosne že prodajajo prve keramične izdelke, pa tudi letošnji izvoz keramike je velik, zato bodo poslej v Kamniku proizvajali predvsem dekorativno keramiko, ki privablja še vedno številne kupce.

S poldrugim milijonom investicij bi tovarna gumbov v Kamniku prihodnje leto povečala proizvodnjo za 80 milijonov. Kaj bi proizvajala? Polvilično embalažo za tovarno Ilirija v Ljubljani. Mnogo skrbi povzroča delovnemu kolektivu pomanjkanje surovin:

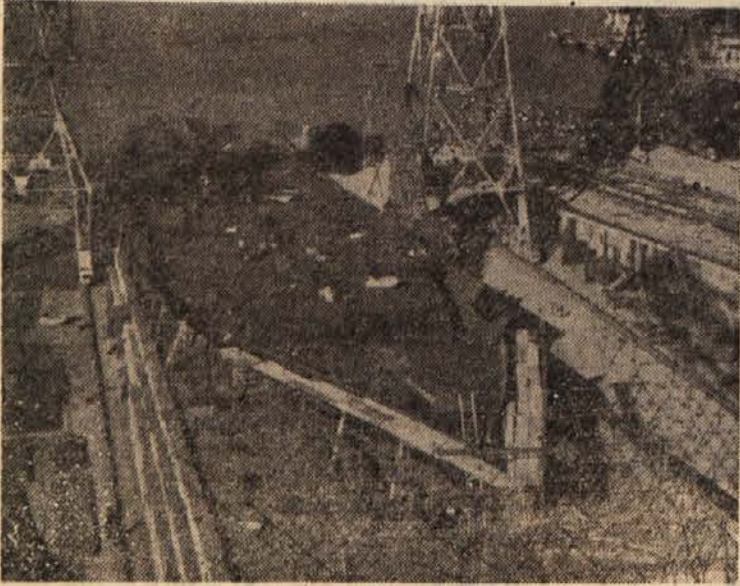
galanita in kvalitetnih školjk za izdelavo bisernih gumbov.

Edini rudnik na področju kamniške občine, rudnik kaolina v Črni pri Kamniku je res povečal proizvodnjo od 9500 ton na 13.000 ton, a zaradi 50 let stare mehanizacije more izkoriščati le 23 % rude. S sodobnimi napravami bi jo lahko izkoristili do 60 %. Kaolin, ki ga prodaja rudnik naši industriji, vsebuje 15 % vlage. Nova sušilnica bo ta odstotek znižala morda celo na 3 %, kar bi kamniški kaolin približalo celo inozemskim tržiščem.

Na koncu tega kratkega pregleda najvažnejših problemov kamniških industrijskih podjetij lahko še zapišemo, da bodo kljub tromesečnim motnjam v preskrbi z električno energijo vsa kamniška industrijska podjetja letošnji družbeni plan dosegla, prihodnje leto pa nameravajo ob minimalni zaposlitvi nove delovne sile povečati obseg proizvodnje za 15 %.

»Titan« — drugi dom več kot 800 kamniških delavcev

Nov ležaj za gradnjo ladij do 30.000 ton

V ladjedelnici »Split« se pripravljajo na rekonstrukcijo in razširitev ležajev za montiranje ladij, na katerih so lahko doslej izdelovali razmeroma le manjše ladje, do velikosti ladij tipa »Jugoslavija«, ki pa so naše največje potniške ladje. Ker je novi položaj v zvezi z izpolnjevanjem pogodb, sklenjenih z domačimi in tujimi naročniki, zahteval, da zgrade v ladjedelnici razen sedanjih dveh še nov velik ležaj, so začeli rekonstruirati »manjši ležaj«, na katerem bodo lahko kmalu gradili ladje do 30.000 ton nosilnosti. Tako bo imela ta ladjedelnica, ena naših največjih, vse pogoje za sklepanje pogodb za izgradnjo še večjih tovornih ladij in vlačilcev za naše in tuje lastnike. Na sliki: Začetek gradnje 10.000 tonske tovorne ladje na ležaju.

VEČJA PROIZVODNJA pogoj za izboljšanje življenjskih razmer

V četrtki je bila v Kranju skupna seja okrajnega odbora SZDL in okrajnega sindikalnega sveta, na kateri so razpravljali o problemih plačnega sistema in ostalih elementih, ki vplivajo na večjo storilnost dela. Tovaršnica Pepca Ježeva, tajnica okrajnega sindikalnega sveta, se je v uvodu svoje referate dotaknila osnovnih ugotovitev v prizadevanju za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi skozi edino možno rešitev — povečanje proizvodnje z urejenimi proizvodnim procesom. Svet za delo pri OLO in komisija za plače sta organizirali več posvetovanj z direktorji, predsedniki delavskih svetov in drugimi strokovnjaki, v juliju pa so bila dana podjetjem priporočila za uvajanje analitične ocene delovnih mest, več kadrov pa je šlo skozi seminarje pri Zavodu za organizacijo dela v Ljubljani. Vse to pa do zdaj še ni rodilo zadovoljivih rezultatov. Polletna analiza izpolnjevanja družbenega plana nam je jasno pokazala tudi to, da se o tem vprašanju sicer mnogo govori, konkretnih ukrepov v proizvodnji sami pa je bilo zelo malo. Temu je v precejšnji meri krivo to, da so se stvari reševale le v ožjem krogu, ne da bi o teh stvareh razpravljali delavski sveti, kaj šele da bi s tem seznanili ostale politične organizacije. Pri pregledu tarifnih pravinikov so bile ugotovljene precejšnje pomanjkljivosti in velika nesorazmerja. V prvem polletju 1953 je bil na primer najvišji mesečni znesek plač iz dobička na osebo izplačan v tovarni »Sava« v Kranju, in sicer 203,3% nad povprečjem v

industriji. Ugotovljeno je bilo, da je v merilu okrajna na področju industrije okoli 50% del normiranih. Najslabše je stanje v kmetijah in prometu, kjer je odstotek normiranih del izredno nizek. V tekstilni industriji še vedno obstaja možnost, da se nekatera dela normirajo ali se kolektivne norme razdelje na individualne. Podjetja izkazujejo letos od 99 do 125% izpolnjevanja norm, povprečje izpolnjevanja norm v okraju pa je 111 odstotno. Pri tem obstaja v podjetjih zelo škodljiva tendenca striženja norm z izgovorom, da Okrajni ljudski odbor — komisija za plače ne dovolji preseganja norm nad 100 odstotkov. Ta trditev je neresnična in se preko nje ustvarja tudi nerazpoloženje delavcev do oblastvenih organov, na drugi strani pa zmanjšuje interes delavca za večjo proizvodnjo. Ni redki pojav, da delavci zadržujejo delo v bojazni, da bi se jim norma zvišala, čim bodo več storili. Tako velikokrat revidirajo norme onim delavcem, ki zaradi večje pridnosti in iznajdljivosti pri delu dosega večji odstotek. Tudi v skupinskih normi je često nepravilna delitev dohodka. Na konferenci ZKS v »Savi« Kranj je bila značilna za pojmovanje stvari tudi izjava vodilnega uslužbenca podjetja, da so rešili problem nekega ozkega grla v proizvodnji s tem, da so z dovoljenjem okrajna dovolili delavcem pri tem delu neomejeno preseganje norme, kar seveda ne ustreza resničnemu stanju. V tovarni »Pletenina« Kranj vodstvo podjetja trdi, da jih situacija na tržišču sili v stalno zaostrevanje norm, pri tem pa predstavljajo plače v celotni strukturi cen tega podjetja v letu 1953 komaj 5,5% in v I. polletju 1953 5,8%. Vodstvo podjetja pa si vse premalo prizadeva rešiti situacijo v odnosu do trga z boljše organizacijo dela, z znižanjem ostalih stroškov. O teh stvareh premalo razpravljajo delavski sveti in njegove komisije. Neobdelano je tudi vsklajevanje norm med posameznimi delovnimi mesti, določenimi

kategorijami delavcev med podjetji iste stroke itd. Povprečni urni zaslužki za delo po normi v I. polletju 1953 so bili v Industriji bombažnih izdelkov Kranj za kvalificirane delavce 39,40 din na uro, polkvalificirani 36,23 din na uro in nekvalificirani delavci 37,92 din na uro. V »Zvezdic« Kranj pa so zaslužki še bolj nesorazmerni, saj zaslužki kvalificirani delavci v I. polletju 1953 povprečno 36,71 din na uro, polkvalificirani delavci 40,17 din na uro in nekvalificirani delavci 116,08 din na uro. Poudarjeno je bilo, da mora biti izhodnišče premije normalni rezultat dela, premija pa pripada šele za rezultati, ki je večji od normalnega. Nedvomno mora biti rezultat dela objektivno ocenjen in se izkazuje v finančnem efektu. Sedanja situacija glede tega še zdaleka ni zadovoljiva in so marsikje premije dajali kot dodatek k plači, ne da bi z njo stimulirali večjo storilnost. Posebno pozornost so posvetili vprašanju storilnosti v naših podjetjih, ki jo lepo ilustrira sledeči primer: Za proizvodnjo 100 kilogramov bombažnega predvaja je potrebno v predilnici »Ratko Pavlović« v Nišu 60 delovnih ur, v predilnici »Makedonka« v Štipu 56 delovnih ur, v predilnici »Duga Resa« 52 delovnih ur in v predilnici MTT Maribor približno 36 delovnih ur. V nekaterih predilnicah ZDA pa je potrebno za proizvodnjo 100 kg bombažnega predvaja povprečno največ 12 delovnih ur. V tem smislu je nujno stalno in skrbno prizadevanje v izpolnjevanju proizvodnega procesa, strokovni vzgoji delavcev, da bodo kos izpopolnjenemu procesu in nenehna skrb podjetja za urejene življenjske razmere delavca. V razpravi so govorili še o koristnih predlogih, sprejeti zaključki pa bodo nedvomno pripomogli, da se bo stanje v podjetjih izboljšalo in v tej smeri bodo delale vse politične organizacije in organi delavskega samoupravljanja. MP.

Za kvaliteto in dobre trgovske običaje

Trgovinska zbornica za LRS pripravlja predloge za izpolnitev predpisov o proizvodni oznaki in blagovni znamki ter predloge posebnih uzanc v blagovnem prometu

Kdo izmed potrošnikov še ni doživel tiste mučne negotovosti pri nakupu obleke ali obutve, ko se je treba odločiti za eno ali drugo, kar nam ponuja prodajalec, ki pa kupcu ne more postrčiti s podrobnimi pojasnili o kvaliteti ponudnega blaga. Videz večših zelo vara. Zdi se ti, da si dobro kupil, pa šele pozneje spoznaš, da blago ni kaj prida. Naša tekstilna industrija nikjer ne označuje pri svojih izdelkih, iz kakšnega materiala so izdelani: ali vsebuje »volneno« blago 30% volne ali pa 80% čistega volnenga blaga verjetno sploh ne izdeluje, koliko je nove volne, koliko volne iz krp in koliko celulozne volne. Enako ne veš pri bombažnih tkaninah, ali so iz čistega bombaža ali pa iz mešanice bombaža in viskozni vlaken, oziroma v kakšnem razmerju so te surovine mešane. Ista negotovost velja za marsikatero drugo potrošno blago. Razine vrste mila nimajo označbe o odstotku maščobe, alkoholne pijače pa ne označuje o odstotku alkohola oziroma ali gre za naravno pijačo ali umetni izdelek, kadar gre n. pr. za zobno pasto in razne kozmetične izdelke. Imamo sicer predpise o obveznem označevanju proizvodov s

proizvajalno oznako, ki pa mora vsebovati le firmo in sedež podjetja, druge podatke pa samo pri proizvodih, za katere so predpisani standardi. Pa tudi teh predpisov se mnoga podjetja ne drže. Proizvodni živilske industrije imajo sicer označbo, izdelek odobrili Centralni higienski zavod, večših tudi datum proizvodnje in količino, le redko pa kaj o sestavi proizvoda. Mar ni tako puščanje potrošnika v negotovosti in dvomih v nasprotju z našo družbeno ureditvijo, v kateri je vendar naloga proizvodnih in trgovskih podjetij, služiti edino koristim potrošnika. Imamo tudi predpise o blagovnih znamkah (zaščitnih znakih), ki pa so pomanjkljivi. Po teh predpisih lahko zvezni državni organ za gospodarstvo predpise za določene izdelke obveznost blagovnih znamk, vendar takih predpisov doslej še nismo dobili. V svetu pa čedalje bolj težijo tudi k uvajanju kvalitativnih znakov. Pravico do označevanja izdelka s takim zaščitnim kvalitativnim znakom dajejo določene družbene ali gospodarske organizacije ob strogih pogojih glede kvalitete in stalni kontroli te kvalitete. Društvo elektroinženirjev in tehnikov LRS je nedavno uvedlo tak kvalitativni znak, doslej pa je znano le eno podjetje, ki se je zavezalo izpolnjevati pogoje te organizacije glede kvalitete (tovarna baterij »Zmaj«) in je dobilo pravico opremljati svoje izdelke s tem znakom. V proizvodnji športnih potrebščin pripravljajo nekaj podobnega. Kakor je pohvalno prizadevanje teh organizacij v boju za kvaliteto, vendar bi kazalo kvalitativni znak uvesti na širši osnovi, da ne bi imeli več kvalitativnih znakov. V smislu sklepov letošnjega občnega zbora pripravila Trgovinska zbornica za LRS potrebne predloge za spremembo uredbe o

jugoslovanskih standardih, ki bi jo morali izpolniti in natančneje določiti dolžnost označevanja proizvodov in način označevanja (obveznega ali fakultativenega) z vsemi potrebnimi elementi predpisati tudi kazni za kršitve. Ta izpopolnitev predpisov, ki je nujno potrebna v interesu potrošnikov, ki hočejo vedeti, kaj kupujejo, pa je tudi pogoj za uvedbo kvalitativnih znakov, s katerimi se naj označuje le blago najboljšee in brezhibne kakovosti. Hkrati pripravila in sestavila Zbornica predloge posebnih uzanc za določene stroke oziroma vrste blaga. Tudi to delo je zelo pomembno za pravilno poslovanje trgovine. Imamo sicer splošne uzance za blagovni promet, ki jih je izdala bivša glavna državna arbitražna in se nanašajo na vse stroke, nimamo pa še posebnih uzanc za določene stroke in vrste blaga. Uredba o trgovanju pooblašča Zvezo trgovskih zbornic FLRJ, da izda te posebne uzance za blagovni promet, ki naj se jih potem drže gospodarske organizacije. V zbornici že dela vrsta komisij za sestavo takih posebnih uzanc za posamezne vrste blaga. Osnutke teh posebnih uzanc bo zbornica dala v diskusijo vsem prizadetim podjetjem in upravnim organom in jih bo potem glede na pripombe znova redigirala, nato pa predložila Zvezi trgovskih zbornic v potrditev oziroma objavo. V teh uzancih bo treba ne le zbrati in formulirati že obstoječe običaje, marveč hkrati v duhu obstoječih običajev postaviti čisto nove, ki jih je treba uvesti v skladu z današnjo stopnjo razvoja socialistične trgovine. Če se spet povrtno na tekstilno stroko, bi n. pr. kazalo postaviti norme glede sklepanja pogodb za sezonsko blago. Treba je uvesti običaj, da industrija predlaga trgovini vzorce za poletno blago je-

seni, za zimsko blago pa mladi in da trgovina že tedaj naroča to blago. Enotno bi kazalo urediti tudi vprašanje regresov, ki jih daje zlasti tekstilna industrija trgovini ob znižanju cen, ker trgovina nima sredstev, da bi sama krila razliko v ceni blaga na zalogi. Prav tako bo treba urediti vprašanje minimalnih grozističnih količin in pa vprašanje dardi osebnih stalnih odjemalcev. Določiti bo treba, kakšna darila je v okviru reklame šteti za dopustna in normalna ter v skladu z dobrimi običaji. Tako n. pr. ni oporekati običaju, da dajejo podjetja ob novem letu reklamne koledarje, pepelnike, svinčnike in druge podobne predmete, ki jih obdarovane, uporabljajo pri svoji poslovni delu. Iz množice vprašanih, ki jih je treba urediti, smo navedli le nekaj primerov. Delo pa je zelo obsežno in terja mnogo podrobne dela. S.

Gospodarske VESTI

● Do konca oktobra smo izvozili skoraj toliko, kakor lani vse leto. Po prvih podatkih o naši zunanji trgovini v oktobru je naš izvoz v tem mesecu dosegel 8,4 milijarde dinarjev nasproti 8,7 milijarde v lanskem oktobru. Vrednost izvoza je bila pretekli mesec večja kakor v prejšnjih mesecih, razen v marcu, ko je izvoz dosegel vrednost 8,5 milijarde dinarjev. V prvih desetih mesecih letošnjega leta smo vsega izvozili za 75,6 milijarde dinarjev, to je za 17,2 milijarde več kakor lani v istem razdobju. Tako smo do konca oktobra izvozili skoraj toliko, kakor lani vse leto, ko je znašala vrednost izvoza 77 milijard dinarjev.

● Premije za proizvodnjo premoga ob nedeljah. Da bi se še povečala proizvodnja premoga za zimo je Zvezni izvršni svet sprejel odlok o dajanju premij za proizvodnjo premoga v dnevih tedenskega počitka in ob državnih praznikih. Po tem odloku se bodo v novembru in decembru iz sredstev rezerve federacije odobraval sredstva za izplačevanje premij rudnikom v naslednji višini: za eno tona črnega premoga 1300 din, za tona rjavega premoga 900 din in za tona lignita 700 din (lani 500 din). Rudniki pa bodo morali v teh dneh nakopati premog prijavitj Direktiji za surovine. Nasproti lanskemu podobnemu odloku je razlika predvsem v povečanju premije za lignit in v tem, da gre po odloku avtomatično 50% za izplačilo premij delavcem in uslužbencem, ostalih 50% pa v sklad za samostojno razpolaganje, medtem ko so lani okrajni ljudski odbori dočevali, kakšen odstotek se uporabi za dajanje premij.

● Mopedi spodbirajo bielke. Glede na razvoj naše domače proizvodnje lahkih motornih koles, tako imenovanih »mopedov« in pa »skuterjev« (Vesp) so zanimivi podatki o gibanju proizvodnje motornih koles v Franciji, ki zavzema na tem področju prvo mesto v Evropi in verjetno tudi v svetu. Ti podatki kažejo, kako naglo spodbirajo mopedi (z motorji do 50 kubikov) navadne bicikle, medtem ko proizvodnja težkih motornih koles zaostaja v korist majhnih avtomobilov. Medtem ko so še leta 1949 izdelali v Franciji 2,5 milijona navadnih koles, računajo, da jih bodo letos do konca leta napravili le še 750.000. Hkrati pa bodo izdelali še več mopedov kakor navadnih koles, namreč milijon nasproti 287.000 leta 1951. Tudi proizvodnja skuterjev bo letos dosegla 135.000 nasproti komaj 14.000 pred štiri leti. Proizvodnja ostalih motornih koles pa zaostaja. Tako bodo letos izdelali do konca leta le 140.000 motornih koles z motorji od 50 do 125 kubikov, težkih motornih koles pa komaj 25.000. Lani so izdelali v Franciji 1.150.000 vseh vrst motornih koles, v Nemčiji 1.000.000, v Italiji 650.000, v Angliji 233.000, v Nizozemski 194.000 in v Avstriji 133.000.

● V svetovni proizvodnji živega srebra smo na petem mestu. Po podatkih United States Bureau of Mines je svetovna proizvodnja živega srebra lani dosegla 198.000 steklenice (1 steklenica 34,5 kg) in je bila za 8% večja kakor prejšnje leto. Na prvem mestu je nadalje Italija s proizvodnjo 53.520 steklenic, na drugem Španija s 45.000 steklenicami, na tretje mesto se je povzpela Mehika, ki je svojo proizvodnjo nasproti prejšnjemu letu podvojila na 29.800 steklenic, nato pa sledita ZDA s 18.980 steklenicami in Jugoslavija s 14.000 steklenicami.

Novo poslopje Reševalne postaje Ruše

Zgledno delo Rdečega križa

V nedeljo dopoldne bodo v Rušah slovesno otvorili poslopje Reševalne postaje za Dravsko dolino. Reševalna postaja Ruše že več let prizadevno izpolnjuje svojo človekoljubno dolžnost. Za svoje delo sicer dolgo časa ni imela najprimernejših možnosti. Pred letom dni pa je dobila nov avtomobil in rezervni motor, kar je bil predpogoj za naglo in pravočasno reševanje ponesrečenih ljudi in ostalih bolnikov. Organizacija Rdečega križa v krajih Dravske doline so se vedno trudile, da bi bilo delo te pomembne ustanove klub mnogim težavam uspešno. Zasluga in pohvala, da bodo to nedeljo v Rušah dobili reševalci svoje nove poslopje, pripada upravnemu odboru postaje in še posebej organizacijam Rde-

čega križa v Rušah, Lovrencu, Selnici in Ožboltu. Te organizacije so izvedle nabiralno akcijo, ki je dala odličen uspeh. Z zbranim denarjem so lahko kupili stavbo, ki so jo preuredili in prenovili ter zgradili poleg nje novo garažo. Stroški za ta dela so znašali okrog 3,5 milijonov dinarjev. Večji del teh sredstev so zbrali odbori RK, med njimi samo lovrenški blizu milijon dinarjev. Novo poslopje Reševalne postaje v Rušah je pomembna pridobitev za kraje Dravske doline in korak dalje v modernizaciji reševalne službe. Hkrati pa je tudi priznanje članom Rdečega križa na tem področju, ki so vselej, tokrat pa še prav posebno, dokazali svojo visoko zavest. —vd

Mariborska

MALA KRONIKA

- Minuli tetrtek je članom okrajnega političnega odbora, okrajnega in občinskih ljudskih odborov, predaval tor. Vlado Majhen, sekretar OK ZKS o aktualnih dogodkih in problemih in znanjem in notranjem političnem dogajanju.
- V Umetnostni galeriji je odprta razstava risb, grafik in olj slikarja Albina Luzariča iz Ptuj.
- Baletna šola je začela s vpisovanjem začetakov, ki ga bo zaključila 10. novembra. Vpisovanje je v baletni dvorani SNG v Mariboru.
- Poleg non-stop trgovin, ki so se zelo dobro obnašale, bodo v kratkem

- uvredili tudi non-stop papirnice za prodajo folijskih potrebščin in kajlig.
- Podjetje Radio center je na Partizanski cesti sodobno prenovilo svoje prodajne prostore. V okušno opremljeni trgovini se te dni zbirajo gledalci, ki občudujejo predvajanje prvega televizijskega sprejemnika v Mariboru. Zaradi bližine Graza, kjer se deluje televizijska oddelna postaja in vzdržuje stik z drugimi evropskimi postajami, si Mariborčani želijo, da bi si kavarne, družstva in klubi širše omislili televizijske sprejemnike in uvedli množično predvajanje programov. —vd

PISMO IZ SARAJEVA

O NAČRTU MESTA IN ŠE KAJ

O Sarajevu pravijo običajno, da ima zelo lepo okolico. To drži. Prebivalci glavnega mesta BiH pa uživajo lepoto okoliške narave samo, če jo gledajo iz mesta. Priti do Trebeljica v višini 1300 m ali v Banjo Ilidžo ni tako preprosta stvar. Zato se sliši sicer malo čudno, vendar pa sodi Sarajevo med mesta, ki imajo malo dostopno slikovito okolico. O tem, kaj bi bilo treba storiti za zboljšanje prometa, razpravljajo strokovnjaki in meščani že dolgo. Med raznimi drugimi je bila sprožena tudi misel, da bi zgradili iz središča Sarajeva do Trebeljice židnico in ta načrt bo kmalu uresničen. Za pionirje grade blizu kočevskega stadiona pionirsko dolino s plavalnim bazenom, ki je v poletnih mesecih že odprti, igrišča, vrtiljake in druge privlačnosti za otroke. Na drugem koncu mesta, tam, kjer priteče Miljacka v Sarajevo, pa je še ena slikovita dolina, za zdaj še neizkoriščena. O tem, da bi ta del mesta spremenili v letovišče, razmišljajo zdaj urbanisti. Za znanim kopa-

liščem »Bentbaša« teče Miljacka po naravnih soteski med hribi in to sotesko bi prav lahko lepo uredili. Nekdo je predlagal, naj bi zgradili tu tudi več umetnih jezer s kopališči, v katerih bi imeli za vsak primer tudi vodo, da bi jo lahko v poletnih mesecih uporabili, če bi je v mestu primanjkovalo. Kdaj bo uresničen ta načrt, še ni mogoče reči. Ljudje pa že, da bi imeli v bližini mesta možnost letovanja in prijetnega odhoda. O tem načrtu bodo bržčas razpravljali tudi občinski odbori. Od 343.000 prebivalcev sarajevskega okraja je 15,3% učencev in dijakov osnovnih in srednjih šol ali šol učencev v gospodarstvu. Učencev in dijakov je blizu 51.000. V obveznih šolah se šola 70% mladin, in sicer v 178 osnovnih šolah, 5 šestletkah, 25

osemletkah, ter dveh nižjih in osmih polnih gimnazijah. Kakih 14.200 otrok bi že morali hoditi v šolo, se še ni vpisalo v prvi razred. To kaže, da v enem najbolj razvitih okrajev BiH vprašanje pismenosti ni urejeno. Gre pravzaprav za šoloobvezne otroke, ki pa bodo stopili v življenje brez osnovnega znanja. Ne glede na velike uspehe po vojnem času je celo v najbližji okolici Sarajeva še precej nepismenih otrok. Glavni vzrok, da otroci ne hodijo v šolo, je pomanjkanje šolskega prostora. V Sarajevu je več šol, kjer se šolajo otroci v dveh ali celo treh izmenah. Težaven je tudi položaj gimnazij, osemletk in drugih šol. Po vojni so Vareš, Iljaš, Breza, Bogošče, Hrastina in druga središča nove industrije zrasla naglo zmogljivost šol tega področja pa se ni povečala v ustrejni meri.

Nedavno sestavljeni perspektivni plan razvoja šolskega omrežja predvideva, da bi postopoma zgradili v mestu in po občinah več šolskih poslopij, tako da bi bilo temeljno vprašanje osnovne in splošne izobrazbe v glavnem urejeno. Kakor mnoga druga naša mesta, tudi Sarajevo nima visokih poslopij. Edini dve poslopiji, ki imata nad deset nadstropij, sta »Železniški nebotičnik«, zgrajen z denarjem znane Železničarske družine, in velika palača sredi mesta, v kateri imajo prostore »Putnik«, »JAT« in nekatere druge ustanove. Obe poslopiji sta bili zgrajeni po vojni. Po osvoboditvi v Sarajevu niso zgradili nad šest nadstropij visokih poslopij. Urbanistom pa ni lahko urediti nekatera temeljna vprašanja mesta. Celotna glavna uli-

ca je polna poslopij različnih slogov in zasnov, v njej je še zmerom nekaj nizkih hiš iz turških časov, pa tudi poslopij v sodobnem slogu z bogatimi zunanjimi okrasji. Nekatera nova poslopija pa so zgrajena tako, da človeka odbijajo. Dolgo bo še treba čakati, preden bo središče Sarajeva urejeno tako, da bo imelo skladno, za oko prijetno lice. Letos so zgradili sredi mesta moderno poslopje »Šipadar«, v katerem je tudi uredništvo dnevnika »Oslobodjenje«. Na nasprotni strani ulice pa grade drugo moderno šestnadstropno poslopje. Sarajevčani že komaj čakajo, da bo dograjen. V pritličju bo namreč sodobno opremljena restavracija, prva takšne vrste v Sarajevu. Stroški za opremo bodo znašali kakih 30 milijonov. Del restavracije bodo uredili po načelu samopostrežbe; gostje si bodo lahko postregli z jedili sami po svojem okusu. V drugem delu bo restavracija, ki bo imela kakih 100 sedežev. Nova restavracija bo dobrodošla turistom pa tudi prebivalcem Sarajeva. Lj. R.

Obilo dela za zimske mesece

V bližajočih zimskih mesecih bodo v Celju in okolici prvokrat pristopili k sistematičnemu organiziranju gospodinjskih tečajev. Minula leta je sicer bilo precej tečajev po vaseh, toda vsi niso

bili najbolje pripravljene, odnošno so se tu in tam pojavljale nekatere pomanjkljivosti. Z ustanovitvijo Zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Celju pa je letemu prepuščena naloga, da na območju okraja pomaga organizirati razne gospodinjske tečaje ter vodi o tem evidenco. Strogo organizacijsko delo v zvezi s tečaji na vasi vodijo žene zadružnice, finančna sredstva pa prispevajo kmetijske zadruge. Le-te imajo za to precej zanimanja. Zavod v Celju daje na razpolago programe za tečaje, pošilja svoje sodelavke v kraje, kjer se pripravljajo za kak tečaj itd. Na območju celjskega okraja bo v letošnjih zimskih mesecih in v začetku prihodnjega leta 60 gospodinjskih tečajev s sodobnim programom, vtem ko jih je minulo sezono bilo nekoliko manj. Letos se razen tega vodi več računa o predavateljih za te tečaje.

Uvajanje gospodinjskih tečajev, na katerih se obiskovalke seznanijo s problemi prehrane in priprave jedi, so v kmečkih krajih zelo koristni. Tu je namreč prehrana zelo enolična, čeprav razpolagajo z bogatim izborom zelenjave, sočivja in drugim.

V Celju pripravlja Zavod za pospeševanje gospodinjstva šest gospodinjskih tečajev hkrati. Leti se bodo pričeli predvidoma v drugi polovici novembra. Tečaji bodo v izmenah, trikrat na dan, obiskovalke pa jih bodo predvsem članice celjskih delovnih kolektivov. Januarja bo Zavod priredil gospodinjski tečaj za dijakinje V. letnika učiteljskega. Vsi ti tečaji bodo v prostorih in kuhinji Zavoda v Celju. V kolikor bo po novem letu dovolj prijavljenk, bodo začeli serijo novih tečajev.

Razen omenjenih tečajev, ki se bodo pričeli v Celju, prireja Zavod ob petkih dopoldne gospodinjsko posvetovanje, kjer bodo interesentke odgovorile na najrazličnejša vprašanja. Ob četrtkih oddaja lokalna radijska postaja tudi gospodinjske nasvete. K.

Iz stare bombažaste obleke pidžama

Spalna srajca in pidžama za našo punčko. Obe lahko napravimo iz stare obleke

Kaj bi z našo staro bombažasto obleko? Vzorec ni več moderen, zaradi pogostega pranja je obledela, toda tkanina je še kar trdna. Take stare obleke lahko koristno uporabite. Jaz na primer, sem iz njih sešla pidžame za otroke, pa so bile vzile temu, da je barva obledela, kar čedno iz krila sem sešla hlače, iz živetka pa jopico. Seveda, za velike otroke tega ne moremo narediti, za desetletno deklico ali dečka pa je blaga dovolj. Zavihke pri rokavih in hlačnicah pa naredite iz pisanega blaga ali blaga živahnih barv. Če blaga primanjkuje, so lahko tudi rokavčki drugačni, ali pa celo spretni deli. Fantazija pri tem nima mej.

Zbiramo za vas ZBIRAJTE ZA NAS

Neprijeten vonj po čebull odstranimo iz ust, če popijemo kozarec mleka. B. V.

Lakostih čevljev dandanes skoraj ne nosimo, imamo pa lakate torbice. Kadar jih shranimo, jih natremo s čebulo, zavijemo v avilen papir in spravimo na prostor, kjer ne zmrzuje. Tako lak ne razpoka. B. M.

To, da je šipek dober za čaj, vemo skoraj vsi. Prav dober pa je čaj tudi iz šipkovih zrn, ki nam ostanejo, če kuhamo marmelado. M. F.

Ce uporabljamo kuhinjo tudi za dnevno sobo, kjer se zadržujejo otroci, mora gospodinja skrbeti, da jedilno mizo uporablja solar šele takrat, ko je temeljito pospravana. Tudi delovna miza gospodinje naj ne bo lovljena miza našega soljarja, zato mu po možnosti uredimo poseben kotiček.

Dobra razsvetljava v kuhinji in pri vsem gospodinjskem delu veliko pomeni. Močna luč pa nič ne pomaga, če sveti gospodinj za hrbtno. Zato si uredimo razsvetlavo v kuhinji tako, da bo le-ta razsvetljevala delovno mizo oziroma strednjak, ne pa da bo luč svetila za hrbtno.

Takole odstranimo sijaj na zamenju: Zelo vroč likalnik obložimo z vlažno in v več pol zloženo krpo, čez to pa potegnemo žamet na narobni strani in ponovimo tolikokrat, da se žamet ovlaži. Nato ga na narobni strani stisnemo s palico in nazadnje z vlažno gobno pogladimo v smeri nitk.

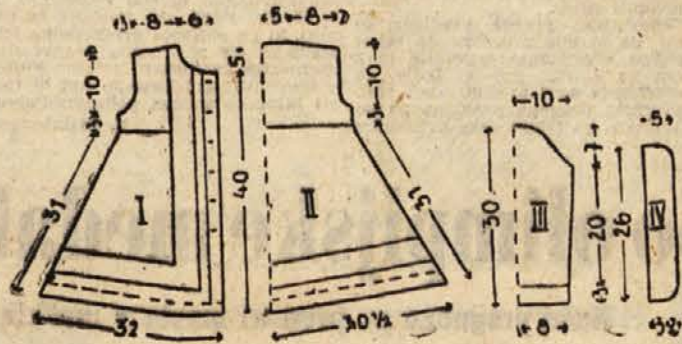
Na podoben način kuhamo tudi kislo zelje s proso kašo.

Tehnika v gospodinjstvu

Okrajni zavod za pospeševanje gospodinjstva in Okrajni zadržni odbor okraja Koročev sta skupaj organizirala enodneveni seminar Ortneku. Na tem seminarju sta strokovnjakinji iz Okrajnega zavoda za pospeševanje gospodinjstva praktično prikazovali delovanje Baumannovega zvona-pasterizerja. Ta aparat je za izdelovanje raznih sokov pri temperaturi 70-75° C. Tako pripravljene sadni sokovi so dobri, imajo vse vitamine, okus je naraven in dolgo stoji.

Zadržnice je bilo na tečaju le 15. Skoda, da niso prišle še od drugod. Dobro bi bilo, da bi se podobnih prikazovanj udeležili strokovnjaki iz OZZ in KZ. Zadržnice so praktično delale in videli prednost tega pripomočka za izdelovanje raznih sokov. Napravile so v eni uri 60 litrov sadnega soka. Seveda so delale samo tri tovaršice. Ali bi tri gospodinje skušale toliko po starem? Ta aparat stane samo 16.000 din. Je domač izdelek tovarne v Celju. Termometri so uvoženi. Če bi ga nabavile kmetijske zadruge, bi gospodinje lahko mnogo več sadja predelale v sokove. To bi bila velika pomoč zadržnicam. Zadržnice bi tako mnogo prispevale k pravilni prehrani prebivalstva, prav gotovo bi ljudje manj pili alkohola ter razbremenili bi že tako preveč obremenjene gospodinje. Le tako se bo žena bolj posvećala vzgoji otrok in lastnemu izpopolnjevanju.

Okrajni zavod za pospeševanje gospodinjstva bo stalni skrbel, da bo gospodinje seznanjal o prednostih raznih pripomočkov v gospodinjstvu. B.

Kako sadimo in gnojimo drevje

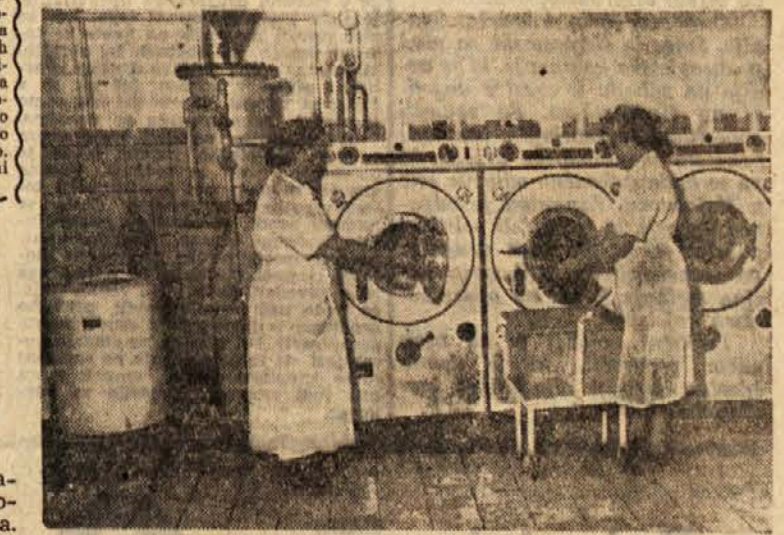
O saditvi sadnega drevja smo že večkrat govorili. Vedno znova pa zbežajo vrtničarje posamezni strokovnjaki, ki priporočajo različne velikosti drevesnih jam in razne količine gnojil s najrazličnejšimi imeni. Nekateri priporočajo 1 m dolg, 1 m široko in 0,80 m globoko jamo, drugi kopeč 1,20 m dolgo in široko, globoko pa samo 0,50 m itd. Najdejo se celo takšni, ki priporočajo 1 m globoko jamo. Kdo izmed teh ima pravi? Vsi imajo prav! Nekaj centimetrov več ali manj ne more odločilno vplivati na rast drevesa, razen tega pa so tipi tal prav različni in stanje podtalne vode v njih različno visoko. V splošnem je

za visoko in srednje debelino drevje 0,60 m najmanjša, 1 m pa največja globina. Zgoraj naj meri jama vsaj 1 m (ploskev za lakop). Kjer pa je stanje podtalnice visoko, tudi ta pravila odpovedo. Nesamoteno bi namreč bilo zaradi tehkih pravil kopati za drevo globlje, kakor je normalno stanje podtalnice. V takšnih primerih je umestnejše posaditi drevje na primerno visoko, umetno nasute grebene, ker se ob stojičji podtalnici rast korenin ustavi. Zaradi tega tudi ni umestno rahljanje tal preko normalnega stanja podtalnice. Bistveno lahko vplivamo na stanje podtalnice samo z drenažo. Med izraslo drevjem (rodovitnimi) in izraslo slabimi tlemi pa je vse polno prehodov, ki se jim moramo prilagoditi. To je ponoven dokaz, da moramo vse šablone v naravi sprejeti s neko rezervo in jih prilagoditi naravnim pogojem - v tem primeru talnim razmeram.

Prav tako lahko rečemo glede izboljšanja tal pred saditvijo drevja. Zemlje v stari moki nekaj let ne bomo izdatneje gnojili, ako pa je zemlja puša, bo drevje bres gnoja slabo uspevalo. Sadno drevje se seveda najbolje počuti v enakomerno prerogolanih tleh, lahko pa izboljšamo tudi manjše količine zemlje pri drevesnih jamah neposredno pred saditvijo. Novega gnoja ne uporabljamo, ker zelo rad privlači različne škodljivce in škoduje mladim koreninam. Lahko pa primelamo iskapani semlji zrelega komposta, cestnega blata ali pa dobre živice zelenjadnih gredic. Komposta primelamo eno tretjino, cestnega blaga oziroma zemlje pa celo polovico količine, ki smo jo izkopali iz jame. Čim ravnostno so tla po naravi, tem več moramo fitovajati, ako hočemo, da bo drevje dobro uspevalo. Prav slaba tla pognojimo le s umetnimi

gnojili. Ne uporabljamo za to lahkejših gnojil (solitrov in superfosfata), ki se do takrat, ko bi jih drevo najbolj potrebovalo, že isperelo ali pa preidejo v netopne oblike. Na skici vidimo približne količine težkotopnih gnojil, ki jih primelamo na vsak prostorninski meter (m³) zemlje. S temi gnojili gnojimo na zalogo - da bodo daljšo dobo koristila posajenemu drevesu. Ne smemo pa z gnojilom pretiravati, da ne bo razmeroma majhna jama delovala približno tako, kot če bi drevo posadili v glistan lonec z dobro zemljo. M. Ogorevc

moral vsak plačati 500 DM. To ni veliko, če računamo, da stane 100-litrski hladilnik 600 DM. Zdjaj pa jih potrošnja električne energije na mesec stane 2 DM. V prostoru je nalepljen list z dnevnim redom. Vsak lastnik predalga lahko pride v hladilnico vsak čas, vendar pa so uredili tako, da prihajajo večinoma zjutraj od 7. do 9. ure in popoldne od 6. do 8. ure. Kaj prijetno je pogledati v tak predal. Vsebinska je lepo razdeljena na kose in vse je zavito v ce-

Takole je v »Domu kmetič« urejena pralnica

lofan papir ali pa imajo na primer lučen grah, mlad fižol, spinačo, korenje, cvetočo in polivnilastih vrečkah. V vsaki vrečki je samo toliko zelenjave, kolikor jo gospodinja potrebuje za enkratni obrok. Vse pripravi že vnaprej. Tako na primer je imela tričlanska družina pripravljene in skupaj zavite v predalu tri klobase, tri zarezbnice itd. Gospodinja razdeli živila vnaprej zato, da ni predal predolgo odprt, ko jemljejo potrebno iz njega. V tem primeru pride po živila lahko tudi otrok. Menda, vsaj tako mi je rekla voditeljica Zveze kmetič, za zmrzovanje zelo veliko razumevanja od strani občin in prav tako tudi kmetov, ker imajo sami od njih neposredne koristi. Zmr-

»Dom kmetič« v Ausbachu

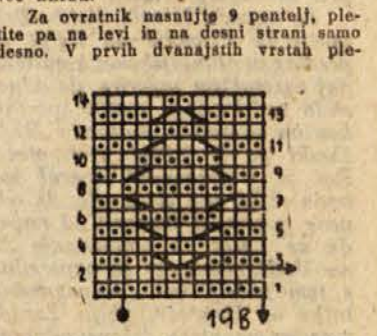
Za eno- do dveletna deklico

metrov) petkrat po eno pentljo v vsaki gubi. V zadnji vrsti pa enakomerno porazdeljeno po vseh pentljah gub posnamete še 11 pentelj. Sedaj pa podpietate prvih 25 pentelj tako kot doslej (to se pravi rob na desni in na levi strani desno, potem opisani vzorec), ostalih 26 pentelj pa podpietate na desni desno, na levi levo. Ko pridete do ustrezne višine (delajte po kroju in pomerjajte), začnite delati okroglo za rokav. V ta namen posnamete 3, 3, 2 in 4 X 1 pentljo. Za ovratnik izrez posnamete 6, 3, 3, 2 in 4-krat po eno pentljo. Za ramena pa posnamete dvakrat po 12 pentelj.

Levi prednjik plette prav tako kot desnega, le brez gumblon.

Za zadnjik nasnujete 182 pentelj (61 centimetrov). Rob plette tako kot spredaj. Na zadnjiku naredite borduro (opisani vzorec) samo ob robu. Na zadnjiku imate 18 rob (8 pentelj na desno na desni in na levo na levi, 2 pentlji na levo na desni in na desno na levi strani), ki jih posnamete petkrat v razdalji po štiri centimetre. Ko pridete do živetka, posnamete še toliko pentelj, da vam jih bo ostalo na pletilki še 90. Te plette na desni desno, na levi levo. V potrebni višini napravite izrez za rokav, ki ga posnamete takole: 2, 8 X 1, 2, 2, 3, 4, 4 pentlje. Preostale posnamete vse hkrati.

Za ovratnik nasnujete 9 pentelj, plette pa na levi in na desni strani samo desno. V prvih dvanajstih vrstah plette

tenja narastite po eno pentljo v vsaki drugi vrsti (šestkrat). Na pletilkah imate sedaj 15 pentelj, ki jih plette 80 vrst (20 cm) ravno. V zadnjih dvanajstih vrstah pa posnamete ustih šest pentelj, ki ste jih prej dodali, in sicer prva tako kot prej, v vsaki drugi vrsti po eno. Ovratnik potem končajte. Ko dele spletete, jih napnite na kroj in rahlo prelčkajte ter sešijte.

PRAKTIČNA POMOC kmečkim gospodinjam

Ze večkrat sem brala v nemških ženskih listih, da imajo v Nemčiji na kmetih skupne naprave za pranje perila, kopalnice in podobno. Letos pa sem imela priložnost, da sem si te stvari tudi ogledala. Zal, sem obiskala »Dom kmetič« v Pfeldelshemu pri Stuttgartu v soboto popoldne, ko občajno ni v obratu. Razumljivo, saj imajo v soboto popoldne gospodinje doma dovolj dela. Ta skupna pralnica je bila zgrajena že leta 1941 in zato v njej ni najmodernejših strojev za pranje perila. V podkleteni hiši z urejenim podstrešjem je urejena polavtomatična pralnica, sušilnica in likalnica, kopalnica s kadmni in prihami, saune, nekaj ležišč in prijetno urejena dnevna soba. Le to uporabljajo tudi za sestanke Zveze kmetič.

Električna likalna miza

delo mesečno plačo in stanovanje. Kako perejo v skupni pralnici. Zenska pripelje z ročnim vozličkom perilo in ga v koritu namoči. Za namakanje si lahko natoči toplo vodo, saj je zmeraj pripravljena v posebnem kotlu. Ožeto perilo potem zloži v pralni stroj. Takrat pa prevzame delo oskrbnica. Ta dela opravi le-ta zato, ker pravijo, da bi ženske stroje pokvarile, ker niso večste tega opravila. Po dvajsetih minutah pride perilo iz stroja in ga je treba samo še sprati. Spira ga kmetica v zelo pripravljenih koritih. Tudi za spiranje uporablja toplo vodo. Ko je perilo oprano, ga ob lepem vremenu suše na prostem pred domom, ob slabem vremenu pa imajo sušilnico na toplem zraku. Poleg sušilnice v podstrešju imajo sobo, v kateri je stroj za likanje posteljnega in namiznega perila. V dnevni sobi stoji šivalni stroj, ki ga lahko uporabljajo tiste, ki ga nimajo doma. Medtem ko se perilo suši, lahko poskrbi ženska še zase. Mnoge izkoristijo ta čas za kopažje in počitek. Tiste, ki so kaj bolne in so jim zdravniki predpisali kakšne posebne kopeli, se lahko okopljejo v zeliščnih kopalih, v sosednjih sobah počivajo, po želji lahko kmeticam zmasirajo noge in podobno. Če pa ima kopalnico na razpolago doma, pa se vsede v dnevno sobo, kjer pokramlja s sosdami ali pa pre-

bere kak časopis. Tako ji pranje perila poteče v kaj prijetnem vzdušju, ne da bi se posebno mučila. Tako pranje sicer traja nekaj ur. Iz bolj oddaljenih vaseh se kmetica zamudi vse dopoldne ali pa popoldne. Vendar je ta čas dobro izkoriščen, če pomislimo, da lahko opere v tem času do 30 kg perila, ga posuši, zlikaja, morda malenkost tudi zašije, medtem se še skoplje ali malo pozabava.

Predal za globoko zmrzovanje

Za vse usluge mora kmetica nekaj plačati, da s tem prispevkom krijejo režijo. Osnovna sredstva pa so občinska in za nje skrbi občina. Tako domovi so ponekod že moderneje urejeni in v njih gre delo hitreje od rok. V Pfeldelshemu je v pralnici šest strojev

za pranje perila, medtem ko imajo tam, kjer so popolnoma avtomatični dva ali tudi samo enega. (O popolnoma avtomatičnih strojih sem že pisala.) V tem primeru je cenejša tudi režija. V Zahodni Nemčiji imajo 76 »Domov kmetič«, v katerih je povprečno po sedem različnih skupnih naprav. Glede skupnih pralnic so v Nemčiji na podeželju že deljena mnenja. Nekateri se zavzemajo za to, da bi skupne pralnice imele le v tistih vaseh, kjer si posamezna kmetička gospodarstva ne morejo nabaviti lastnega pralnega stroja, medtem ko bi se v gospodarsko močnejših vaseh orientirali na urejevanje drugih skupnih naprav.

V zadnjih letih je največ zanimanja za naprave za globoko zmrzovanje. To se pravi za hladilnice, v katerih meso ali zelenjava zmrzne in jo lahko ohranimo do prihodnje sezone. Tako na primer sem v vasi Bönnigheim videla precej veliko kolektivno zmrzovalno napravo. Občina je dala na razpolago dokaj prostorno klet, ki so vso obložili s keramičnimi, ploščicami, uredili v njej ustrezno ventilacijo in vgradili zmrzovalno napravo. V dveh dolgih vrstah je vgrajenih 88 predalov po 200 litrov za globoko zmrzovanje. Vsak predal ima ključavnicico in pokrov. Ko so kmetje urejali te hladilne naprave, je

nice so po navadi izven doma, sušilnice, skupne peči za peko kruha, šivalnice, kopalnice, stikalnice za sadje in grozdje, naprave za pripravljanje sadnih sokov, klavnice, posebne krpalnice za krpanje vreč, družstvene prostore, otroške vrtnice itd. Domovi niso vsi enaki. Urejajo jih po potrebi, glede na strukturo posestev, tehnično opremljenost gospodinjstev in po možnosti finansiranja. Mnoge občine nimajo toliko sredstev, da bi lahko uredile take kompletne domove. V teh krajih si pomagajo tako, da v kakšnem manjšem prostoru uredijo napravo, ki jo trenutno v vasi najbolj potrebujejo. »Zveza kmetič« pa je poskrbela tudi za velike avtomobile, v katerih je pralni stroj, šivalni stroj in še kaj drugega. Le-ti imajo namen, da kmeticam prikazujejo prednosti strojev v gospodinjstvu, hkrati pa jim delo tudi opravijo. Kajne, lepo področje dela za našo Zvezo žena zadržnic! Vendar pa nobena stvar ne pride sama od sebe. Za vse novo je treba precej truda in prizadevanja. O tem naj bi v bodoče razmišljale zadruge, predvsem pa zadržnice same! V. Penca

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Domžale razpisuje na podlagi 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ št. 34-371/55) mesto

DIREKTORJA

gospodarski organizaciji Lesna industrija Domžale

Pogoji: dovršena srednja tehnična šola, gradbeni oddelek, s prakso, ali mizarški mojster z večletno prakso v vodenju industrijskih obratov, ali dovršena srednja šola in večletna praksa v vodenju industrijskih obratov. Prošnje, kolkovane z 180 din državne in 95 din občinske takse, vložite pri Komisiji za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Domžale do 25. novembra 1956.

Komisija za razpis mest direktorjev
Občinskega ljudskega odbora Domžale

»ZACIMBA« — PROIZVODNJA ZAČIMB — PORTOROŽ

razpisuje delovno mesto

KORESPONDENTKE

za komercialni oddelek

Pogoji: Srednja ekonomska šola s prakso in znanjem srbohrvatskega jezika. — Plača po tarifnem pravilniku, nastop službe takoj ali po dogovoru. Pismene ponudbe z opisom dosedanjega službovanja pošljite na upravo podjetja do 20. novembra 1956.

4315

Kemična tovarna Domžale

sprejme v službo:

INŽENIRJA KEMIJE
STROJNEGA TEHNIKA
KEMOLABORANTA
AVTOMEHANIKA-SOFERJA
s potrebno strokovno izobrazbo za vodstvo avtoparka in delavnice

Plača po tarifnem pravilniku, nastop službe lahko takoj. Ponudbe pošljite na naslov: KEMIČNA TOVARNA, Domžale.

4314

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Domžale razpisuje na podlagi 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ št. 34-371/55) mesto

DIREKTORJA

gospodarski organizaciji Opekarna Radomlje

Pogoji: dovršena srednja tehnična šola, gradbeni oddelek, s prakso, ali popolna srednja šola s 5-letno prakso v vodenju industrijskih obratov. Prošnje, kolkovane z 180 din državne in 95 din občinske takse, vložite pri Komisiji za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Domžale do 25. novembra 1956.

Komisija za razpis mest direktorjev
Občinskega ljudskega odbora Domžale

Izšla je druga izdaja

»Gospodarsko finančnega priročnika«

(»Trajnega vodnika po gospodarskih predpisih«)

v dveh knjigah, s prostimi listi, pritrjenimi s patentnimi vijaki, v platnicah iz polivinila ~ z vsebino, ki zajema tudi zadnje IV. spremembe in dopolnila prve izdaje

CENA 4000 DINARJEV

Nova izdaja se ne razlikuje po vsebini od prve. Kupci prve in druge izdaje bodo v prihodnjem dobivali ista besedila sprememb in dopolnil.

(Priročnik je edina izdaja te vrste v naši državi in kot tak nujno potreben vsakemu podjetju, ustanovi, ljudskemu odboru kakor tudi posamezniku, ki uporablja gospodarsko-finančne predpise. O pomenu in važnosti te naše velike izdaje je najboljši dokaz to, da je bila prva izdaja razprodana takoj po izidu prvih sprememb in dopolnil.

Pri izdajah — osnovnih in vseh spremembah in dopolnilih — sodeluje več kot 50 pravnikov in ekonomistov, naših znanih strokovnjakov za finančno in gospodarsko zakonodajo.) Naše izdaje prodajajo vse knjigarne v FLRJ.

Stalno prodajajo naše izdaje:

V BEOGRADU — naša prodajalna, Maršala Tita 66; knjigarna »Kulture«, Terazije 45; Beograjsko knjigarniško podjetje, Njemanjina 3.

V ZEMUNU: naša prodajalna (prej knjigarna »Lepenka«, Maršala Tita 11.

V KRAGUJEVCU: knjigarniško podjetje »Naša knjiga«.

V NOVEM SADU: naša prodajalna, Zmaj Jovina 22.

V ZAGREBU: »Birotehnika«, Berislavičeva 16; Narodne novine, Smitičklova 22, vse prodajalne zagrebskega knjigarniškega podjetja.

V SKOPLJU: knjigarna »Mladina«, Ulica maršala Tita; knjigarna »Kultura«, Maršala Tita 53.

V TITOGRAU: »Učila«, Ulica slobode 5.

Izvršujemo tudi posamezna naročila, samo po povzetju, brez plačila poštnine.

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

založniško-tiskarsko podjetje — BEOGRAD, Prizrenska 6
Poštni predal 479 — Telefon 27-953

3797

UMETNIŠKI ZAVOD ZA LITOGRAFIJO — LJUBLJANA
IGRIŠKA ULICA 6

razpisuje mesta

knjigotiskarskih strojnikov

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe lahko takoj ali tudi kasneje.

Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja.

4304

Delavski svet trgovskega podjetja na veliko »NANOS«,
POSTOJNA — razpisuje mesto

glavnega računovodje

Pogoji: Dovršena ekonomska fakulteta in 2-letna praksa v finančnem knjigovodstvu, ali srednješolska izobrazba in 5-letna praksa v vodenju finančnega knjigovodstva oz. nepopolna srednješolska izobrazba in 8-letna praksa v vodstvu finančnega knjigovodstva.

Nastop službe 1. januarja 1957, lahko tudi takoj. Plača po tarifnem pravilniku oz. dogovoru. Družinsko stanovanje zagotovljeno. — Pismene ali osebne ponudbe sprejemamo do vključno 20. novembra 1956.

4303

UPRAVNI ODBOR

TRGOVSKEGA PODJETJA »JADRO« — PIRAN

sprejme takoj

direktorja

verziranega v trgovini

Zaželena 5- do 10-letna praksa. — Plača po dogovoru. Ponudbe pošljite na Trgovsko podjetje »JADRO«, Piran.

4306

Upravni odbor Tovarne olja »SONČICA« v Domžalah razpisuje mesto

šefa komerciale

Pogoj: visokošolska izobrazba z najmanj 5-letno prakso, ali srednješolska izobrazba z najmanj 10-letno prakso v komercialnih poslih v industriji.

Nastop takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in kratkim življenjepisom pošljite na gornji naslov do 17. t. m. — 8 stanovanjem podjetje ne razpolaga.

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE »GRADIS«
GRADBIŠČE GROSUPLJE

prodaja ta-le osnovna sredstva:

**2 kor., 2 komata, 1 navaden voz,
1 voz z gumijastimi kolesi**

Ker se prve licitacije ni udeležil noben interesent državnega ali zadružnega sektorja, se lahko druge licitacije, ki bo v sredo, 14. novembra 1956, v Grosupljem pri kolodvoru, udeležijo tudi privatni interesenti.

4305

KMETOVALCI!

OBVEŠČA VSE SVOJE POTROŠNIKE, DA BO OD DANES SPREJEMALA NAROČILA ZA VSE VRSTE

Poslovalnica za kemizacijo kmetijstva
podjetja **HEMPRO** Beograd

umetnih gnojil

Izkoristite posebni popust pri ceni!

PRIJAVITE SVOJE POTREBE PRAVOČASNO PODJETJU

»HEMPRO« - BEOGRAD

poslovalnica za kemizacijo kmetijstva

NASLOVI:

- »HEMPRO« - BEOGRAD, Bulevar revolucije 10, tel. 31-981, 31-982, 31-983
- »HEMPRO« - ZAGREB, Ilica 44, telefon 39-021
- »HEMPRO« - LJUBLJANA, Trg Osvobodilne fronte 14-I, telefon 32-461
- »HEMPRO« - SARAJEVO, Fra Grge Martića 4, telefon 26-37
- »HEMPRO« - TUZLA, Gradska 2, telefon 358
- »HEMPRO« - RIJEKA, Korzo 2, telefon 20-06
- »HEMPRO« - SKOPLJE, Orce Nikolova 90, telefon 25-87
- »HEMPRO« - NOVI SAD, Svetozara Markovića 122, telefon 40-57

● DOMAČA GNOJILA

SUPERFOSFAT (franko železniška razkladalna postaja kupca) 16,50 din
KAS (franko železniška razkladalna postaja kupca) 27.— din
NITROFOSKAL (franko železniška razkladalna postaja kupca) 31.— din
Na zgornje cene priznavamo 2% rabata za trgovsko mrežo — na debelo. Kupci, ki prevzemajo ali plačujejo blago v nesezonskih mesecih (maj, junij, julij, november in december), imajo specialni popust 1 din pri kg.

● UVOZENA GNOJILA:

APNENI SOLITER — ČILSKI SOLITER — KALJEVA SOL 40%
THOMASOVA ŽLINDRA — HYPERFOSFAT — KALJEV SULFAT 50%
po cenah, ki bodo določene po uvozu.

Obveščamo vse potrošnike, da bomo uvozili samo tista gnojila in tiste količine, za katere bomo imeli naročila.

ZA VSA GNOJILA IMAJO KMETOVALCI-PROIZVAJALCI PRAVICO DO REGRESA PO PREDPISIH

DROBNI OGLASI

Upravni odbor SPLOSNE BOLNICE v Crni na Koroskem razpisuje službena mesta za:

ZDRAVNIKA ŠEFA BOLNICE

POGOJI: specialist kirurg z obvladanjem porodništva ali pa, praksa v kirurgiji in porodništvu

ZDRAVNIKA SEKUNDARIJA

POGOJ: opravljeni staž

GLAVNE MEDICINSKE SESTRE

POGOJ: daljša praksa v bolnici v kakršnemkoli svojstvu

Dopolnilna plača po pravilniku oziroma po dogovoru. Stanovanja bodo na razpolago

Nastop službe čimprej, po možnosti takoj

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

RAZPIS

Personalna komisija Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana razpisuje mesti za

okrajnega javnega pravobranilca in pomočnika okrajnega javnega pravobranilca

Pogoji: Pravna fakulteta in sodna praksa. — Plača po temeljni uredbi, dopolnilna plača in položajni dodatek.

Pravilno kolkovane prošnje z osebnim in strokovnim življenjepisom vložite do 10. decembra 1956 v uradu tajnika v Kresiji, soba št. 13-I.

Personalna komisija 4302

Kovinsko industrijsko in eksploatacijsko podjetje »GORENJE« — pošta Šmartno ob Paki razpisuje mesto za

razpisuje mesto za

finančnega knjigovodjo ali knjigovodkinjo

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Plača po tarifnem pravilniku.

C-258

GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA CELJE

razpisuje delovno mesto

ekonomista

POGOJI: Pravna ali ekonomska fakulteta in ustrežna praksa ali popolna srednja šola ter daljša praksa, moralna in politična neoporečnost.

Določitev plače po dogovoru.

Pismene ponudbe pošljite na Gospodarsko poslovno zvezo Celje, Cankarjeva ulica 1-I.

C-260

UPRAVNI ODBOR MARIBORSKE TISKARNE, MARIBOR

razpisuje

MESTO RAČUNOVODJE

POGOJ: Visokošolska izobrazba z najmanj 5-letno prakso, ali srednješolska izobrazba z najmanj 10-letno prakso v knjigovodskih poslih v industriji

Nastop takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku podjetja

Ponudbe z navedbo dosežanega službovanja in kratkim življenjepisom pošljite na tajništvo podjetja.

4206

Uprava Kliničnih bolnic v Ljubljani

razpisuje naslednja delovna mesta za

RENTGENOLOŠKI ZAVOD:

2 zdravnik specializanta za rentgenologijo Pogoji: Opravljen predpisan staž in odsluženje kadrovskega roka

OTORINOLARINGOLOŠKA KLINIKA:

zdravnika specializanta iz otorinolaringologije

elektroinženirja

2 medicinski sestri

instrumentarke

medicinskega laboranta

otroško negovalko

bolničarko

Nastop službe takoj ali po dogovoru

GINEKOLOŠKO-PORODNIŠKA KLINIKA:

3 otroške negovalke

z dvoletno šolo za otroške negovalke

5 medicinskih sestri

Prošnje s priloženim življenjepisom vložite do 17. nov. 1956 v personalni oddelki Kliničnih bolnic v Ljubljani, Zaloška 2.

4317

DVIGNITE V UPRAVI LP v Kopitarjevi 2 naslednje ponudbe: »200 cm², »Solidno 4125 K, »Priden in pošten: 3937 Z, »Poštena in zanesljiva«, »Beograd-Ljubljana«, »Poštena.« 783 r

ZAPOSILITEV

SALDAKONISTKO, pridno in vestno, sprejemno takoj. — Ponudbe pod »Vestna« v upravo LP. 4248 a z NAMEDENEC z večletno prakso v administrativni stroki išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na upravo Ljudske pravice pod »Administrativna služba«. 2089 z KLEPARJA, kvalificiranega, sprejemno takoj. Pogoji ugodni. Samsko stanovanje zagotovljeno. Ponudbe z obširnimi opisi dosežanega zaposlitve pošljite na upravo Gradbenega podjetja »Gradbenik«, Izola, 4288 z

RAZPIS. Fakulteta za agronomijo in veterinarstvo v Ljubljani, razpisuje delovno mesto laboranta ali pomožnega laboranta pri predmetu »Urejanje kudoornihših področij« za opravljanje različnih drobnih del in risanj. V poštev bi prišli študenti, ki imajo honorarno uslužbeno. Kandidat naj pošlje svoje prošnje z obširnimi življenjepisom na Fakulteto za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo v Ljubljani, Kreskov trg 1 do 17. novembra. — Dekan. 4389 z

VZGOJITELJICA, mlajša, z enoletno vzgojiteljsko šolo, želi zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelki LP pod »Vzgojitelja«. 2035 z

PRAVNI REFERENT, mlajši, z večletno prakso, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Pravna stroka«. 2068 z

MOSKI SREDNJIH LET želi zaposlitev kot kurir, vratar, čuvaj, razpisovalca in podobno v Ljubljani ali izven nje. Ponudbe izvolite poslati na ogl. odd. LP pod »Zaposlitev«. 2036 z

PEKOVSKI POMOČNIK s prakso želi zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali okolici. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Pekovski pomočnik«. 2070 z

INDUSTRIJSKI RISAR, s prakso, srednjih let, išče zaposlitev v Ljubljani ali bližnji okolici. Ponudbe pošljite, prosim, na ljub. ogl. odd. LP pod »Tehnični risar«. 2037 z

VAJENCE za razne stroke sprejemno v uk, toda pod pogojem, da imajo v Ljubljani stanovanje, oz. da se lahko dnevno vozijo v Ljubljano. Ponudbe pošljite na oglasni oddelki LP pod »Vajence«. 2065 z

PRAVNI REFERENT, mlajši, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Pravni referent«. 2038 z

PLETILJA z večletno prakso išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na podružnico LP Trbovlje pod »Pletilja«. 2072 z

KOŽAR, srednjih let, z 12-letno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki, in sicer kjerkoli. Ponudbe pošljite na ljub. podruž. LP na Titovi cesti 1 pod »Kožar«. 2039 z

KOMERCIJALIST, srednjih let z večletno prakso, išče zaposlitev v komercialni stroki. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Komericalna služba«. 2073 z

MLAJŠI NAMEDENEC, z nižjo srednješolsko izobrazbo, išče zaposlitev v administrativni stroki ali kaj podobnega. Ponudbe pošljite, prosim, na ljub. podruž. LP, Titova 1 pod »Mlajši namedenec«. 2040 z

MIZAR išče primerno zaposlitev. Ponudbe pošljite na podružnico Ljudske pravice Trbovlje pod »Kvalificiran mizar«. 2074 z

NATAKAR, z večletno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki, in sicer v Ljubljani ali njeni okolici. Ponudbe pošljite na ljub. podruž. LP, Titova cesta 1 pod »Sposobni natakar«. 2041 z

KROJASKI POMOČNIK, srednjih let, z večletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe na ogl. oddelki LP pod »Krojaski pomočnik«. 2075 z

PRAVNICA, srednjih let, z desetletno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki, in sicer v Ljubljani. Ponudbe pošljite na upravo Ljudske pravice pod »Pravnica«. 2044 z

KRZNAR, mlajši, s prakso, išče primerno zaposlitev v Ljubljani ali okolici. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Krznar«. 2076 z

VIŠJI GRADBENI TEHNIK, srednjih let, z večletno prakso, išče zaposlitev v gradbeni stroki, in sicer v podjetju ali ustanovi v Ljubljani ali izven nje. Ponudbe izvolite poslati na ogl. odd. LP pod »Višji gradbeni tehnik«. 2045 z

TRGOVSKI POSLOVOJJA išče primerno zaposlitev. Ponudbe pošljite na podružnico LP Trbovlje pod »Kjerkoli«. 2081 z

KNJIGOVEZ, mlajši, s 6-letno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe izvolite poslati na ljub. podruž. LP, Titova cesta 1 pod »Služba za knjigoveza«. 2047 z

STAREJSI VRTNAR išče primerno zaposlitev. Ponudbe pošljite na podružnico LP Trbovlje pod »Vestna vrtinarska praksa«. 2088 z

2 LIVARSKA DELAVCA, nekvalificirana, sprejme takoj livarna »Indos«, Sentvid nad Ljubljano, Poljana 38. 4324 a z

STROJNEGA TEHNIKA in komercialista-nabavilca za kovinske stroke, sprejme takoj tovarna Indos, Ljubljana-Moste. 4325 b z

NAMEDENEC, s popolno srednjo šolo ali absolventno ESS ali pa administrativno šolo, ki je večša knjigovodstva in vseh administrativnih del, potrebujemo. Reflektantke naj dajo svoje ponudbe na oglasni oddelki LP pod »Ponudbe za službo«. 2049 z

FRIZERKA, mlajša, išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na podružnico LP Trbovlje pod »Kjerkoli«. 2087 z

PEKOVSKI POMOČNIK, s prakso, želi zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali okolici. — Ponudbe pošljite na oglasni oddelki LP pod »Pekovski pomočnik«. 2050 z

STROJEPIŠKA, starejša, z daljšo prakso, išče primerno zaposlitev kjerkoli v Sloveniji. Ponudbe pošljite na podružnico LP Trbovlje pod »Strojepiška«. 2081 z

INDUSTRIJSKI TEHNIK, srednjih let, želi primerno, izobražil odgovarjajočo zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe izvolite poslati na oglasni oddelki LP pod »Služba za industrijskega tehnika«. 2051 z

UČITELJ GLASBE, srednjih let, s petletno prakso, želi zaposlitev v Ljubljani, in sicer v svoji stroki. Ponudbe izvolite poslati na ljubljansko podruž. LP na Titovi cesti 1 pod »Glasični učitelj«. 2082 z

KRZNAR, mlajši, s prakso, išče primerno zaposlitev v Ljubljani ali okolici. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Služba za krznarja«. 2052 z

SNEMALKA v tekstilni stroki išče službo. Ponudbe pošljite na podružnico LP Trbovlje pod »Kvalificirana snemalka«. 2083 z

KUHAR, srednjih let, z 23-letno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali izven nje. Ponudbe pošljite na ljub. podruž. LP v Ljubljani pod »Odlični kuhar«. 2083 z

MESAR z večletno prakso išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe na podružnico Ljudske pravice Trbovlje pod »Mesar«. 2084 z

TRGOVSKI POMOČNIK, z večletno prakso, se želi zaposliti v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite, prosim, na ljub. podruž. LP Titova 1 ali pa na upravo LP, Kopitarjeva 2 pod »Trgovski pomočnik«. 2055 z

KVALIFICIRAN KLJUČAVNICAR išče zaposlitev kjerkoli. Ponudbe pošljite na podružnico »LP« Trbovlje pod »Ključavničar«. 2071 z

STENODAKTILOGRAFINJO išče primerno službo. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Ponudba za mesto daktilografinja«. 2056 z

LESNI MANIPULANT z daljšo prakso išče primerno zaposlitev. Ponudbe pošljite na ljub. podruž. LP Trbovlje pod »Kjerkoli v Sloveniji«. 2086 z

KROJASKI POMOČNIK, srednjih let, z večletno prakso, želi zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. oddelki Ljudske pravice pod »Krojaski pomočnik«. 2087 z

KUHAR, srednjih let z 22-letno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali okolici. — Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Kuhar«. 2087 z

FRIZERKA, srednjih let, s prakso, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Frizerka«. 2088 z

TAPETNIK, mlajši, z večletno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali izven nje. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Zaposlitev za tapetnika«. 2088 z

AGRONOMKA, mlajša, išče primerno zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Mlajša agronomka«. 2089 z

NATAKAR z večletno prakso želi zaposlitev v svoji stroki, in sicer v Ljubljani ali okolici. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Interesant za natakarsko službo«. 2089 z

ADMINISTRATIVNA NAMEDENKA, s srednješolsko izobrazbo, želi zaposlitev (tudi honorarno) v administrativni stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelki LP pod »Administrativna«. 2081 z

KNJIGOVEZ, mlajši z večletno prakso, išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na ljubljansko podružnico »Ljudske pravice«, Titova 1 pod »Zaposlitev za knjigoveza«. 2080 z

MODISTINJA, starejša, z večletno prakso, želi zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe izvolite poslati na oglasni oddelki Ljudske pravice pod »izkušena modistinja«. 2083 z

TRGOVSKI POMOČNIK z večletno prakso, išče zaposlitev v trgovski stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na upravo »Ljudske pravice« pod »Trgovski namedenec«. 2078 z

TAPETNIK, mlajši, s 6-letno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali izven nje. Ponudbe izvolite poslati na ljub. podruž. LP, Titova 1 pod »Tapetniška zaposlitev«. 2048 z

REKLAMNI REFERENT, srednjih let, z dolgoletno prakso šefa reklamnega podjetja, išče primerno službo. Ponudbe pošljite na mariborsko podružnico Ljudske pravice pod »Vestna«. 2077 z

PERFEKтна STROJEPIŠKA dobi takoj službo. Reflektantje naj pošljejo svoje ponudbe z navedbo dosežanega zaposlitve na oglasni oddelki LP pod geslom »Perfektna strojepiška«. 2083 z

VAJENCA za avtomehanično stroko, išče. Reflektanti naj se javijo pom. št. »Pridnost« v upr. LP. 4324 a z

PLETILJA, starejša, z večletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Zaposlitev za pletiljo«. 2084 z

KOŽAR, srednjih let z 12-letno prakso, želi zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Kjerkoli«. 2079 z

ZENSKA, srednjih let, išče kakršno koli izžo zaposlitev v Ljubljani ali okolici. Ponudbe izvolite poslati na ogl. odd. LP pod »Lažja dela«. 2085 z

ABSOLVENTKA ESS, s prakso, z znanjem stenografije in strojepiša, želi primerno zaposlitev. Ponudbe pošljite na upravo LP pod »Stenodaktilograf« ali »Tajništvo«. 4331 z

REZBARKA, srednjih let, s prakso, išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe dostavite na ogl. odd. LP pod »Rezbarska služba«. 2086 z

DIMNIKARSKEGA POMOČNIKA — sprejme podjetje »Dimnikarstvo«, Ljubljana, Kolodvorska 6. 4327 z

GOSPODARSKA POMOČNICA, res samostojna, dobi službo pri štiridružinski družini. Plača 5000 din. Ponudbe pošljite z opisom službe v upravo LP pod »Pridna in poštena«. 4328 z

VRATARJA sprejme Ekonomski oddelki Pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Prošnje vložite v tajništvo ekonomskega oddelka, Gregorčičeva 27-III. do 20. novembra 1956. 4312 z

RAZPIS. Medialna fakulteta v Ljubljani, razpisuje v Anatomskega inštituta naslednja mesta: 1. enega zdravnika, 2. dveh preparatorjev. — Ponudbe vložite na dekanatu Medicinske fakultete, Vrazov trg 4-I. 4311 z

RAZPIS. Okrajni zavod za socialno zavarovanje Ljubljana, podružnica Domale, sprejme takoj 2 uslužbenca (nkl) za administrativno delo. — Pogoji: V poštev pridejo prosti z večletno prakso v administrativni stroki, oziroma začelniki z najmanj 6 razredov gimnazije ali administrativno šolo. Plača po uredbi kolkovane. Pošljite najpozneje do 10. novembra 1956. 4310 z

KAMNOSESKA POMOČNIKA, volične prosta, mlajša, sprejme Obrtno podjetje Kamnosestvo, Kranj. Plača po dogovoru. K 132 z

KUPIM OTROŠKI VOZIČEK, globok, dobro ohranjen, kupim Naslov v podružnici LP Kranj. 476 — K

APARAT ZA NAGLUŠNE kupim. Cenjene ponudbe pošljite na oglasni odd. LP pod št. »Sluh«. 479 — K

KOSTI ZA STEZNIKE, tudi kelene, kupimo. Delavnice SNG, Ljubljana, Bešenova 13. 4188 K

TOVORNJAVO, 1 in pol tonski, kupi takoj »Tegrad«, Ljubljana, Cigaletova ul. 6. 502 K

ZELEZNO BLAGAJNO-OMARO, stojič, kupi »Tegrad«, Ljubljana, Cigaletova ul. 6. 503 K

ZENSKO KOLO, dobro ohranjeno, italijansko, kupim. Ponudbe pošljite na mariborsko podružnico LP pod »Plačam takoj«. 504 K

PRODAM MAJHEN GENERATOR, 230—230 V, 100 W, 7 obratov, zelo prikladen za vrtni pogon ter primeren za svetljenje in pogon radio aparata v kraju brez električnega omrežja — prodam. Naslov v upravi LP. J 161 p

MIZARSKA ORODJE s skobelnikom, popolnoma kvalitetno, ugodno prodam. — Frančnik Jože, Ljubljana, Trnavska 87II. 3789 p

DVE OMARI stari, dobro ohranjeni, poceni prodam. Vprašati v Strelški ulici 20 od 10. do 12. ure. 3783 p

DALJNOGLEDE, francoski, dobro ohranjeni, prodam. — Naslov v upravi Ljudske pravice 3782 p

OTROŠKO POSTELJICO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Naslov kranjski podružnici LP. 3788 p

CASPERCEK za segrevanje sobe in kuhanje, ugodno prodam. Naslov v upravi lista in v ljub. podruž. LP, na Titovi 1. 3783 p

MOSKO KOLO »STEIER« prodam za 11.000 din. Naslov v kranjski podružnici LP. 3789 p

SOBNA PEO železno, za segrevanje večjega prostora, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. LP in v ljub. podruž. LP, Titova 1. 3754 p

POHISTVO, sobno in kuhinjsko, rabljeno, prodam. Naslov v kranjski podružnici LP. 3780 p

ZENSKO KOLO, odlično ohranjeno, ugodno prodam. — Iz vidnosti vprašati v opoldanskih urah pri Majdi Medved, Cernetova 28. p

MOSKO KOLO »Blanchi«, manjša, poceni prodam. Ponudbe pošljite na kranjsko podružnico Ljudske pravice pod »13.000 din«. 3761 p

MOSKO ROČNO URO »Anker« 17 Rubla, dobro ohranjeno, prodam ali zamenjam za mizni »štedilnik«. Keček France, Maribor, Engelsova 65. 3786 p

VODNO ČRPALKO na motorni pogon, brez motorja, prodam za 9000 din. Naslov v kranjski podružnici Ljudske pravice. 3782 p

HLADILNIK NA LED s tremi predali v podružnici LP v Celju. 3737 p

ZIMSKI PLEŠČ črna barva, dobro ohranjen, poceni prodam. Naslov v kranjski podružnici LP. 3783 p

FOTOGRAFSKI APARAT znamke »Paxette« z lečo 1:2,8/45 ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku Ljudske pravice. 3739 p

MOTOR »Zündapp« 600 ccm (samo motor) s skobelnikom poceni prodam. Naslov v kranjski podružnici Ljudske pravice. 3784 p

VOODOVO IN PLINARNA, SPLIT ima za zalogi debel koks odlične kvalitete iz domačega premoega po ceni 15 din za 1 kg franco natovnjeno v vagon. Sprejemamo tudi naročila za večje količine. Informacije dobite pri gornjem naslovu ali na telefon št. 20-65. 3740 p

OTROŠKI VOZIČEK, globok, in sportni, dobro ohranjen, prodam. Silka, Medvedova 14-II — Belak. 498 a p

MODER KAMGARN SUKNJIČ, nov, prodam za 4500 dinarjev. Primeren za srednjeevropske postavne. Naslov v podružnici LP, Celje. 3741 p

PEC iz železne pločevine, obidana s samotno oblogo, prodam. — Silka, Medvedova 14-II — Belak. 4326 b p

SKOBELNI STROJ, obla 80 cm širine, skoraj nov, prodam Polzve se: Jože Peternej, mizar. Skofja Laka, Gospičeva 10. 3742 p

PRILICNO HIŠO prodam po ugodni ceni. Cena 30.000 din. Naslov v upr. »Ljudske pravice«. 4330 p

POLJSKO KOVAČNICO, popolnoma novo, prodam za 9000 din. Naslov v kranjski podružnici LP. 3787 p

VELIKO OGLEDALO (130 x 65 cm), debele steklo z okvirjem, prodam po zelo ugodni ceni Naslov v upravnici LP Celje. 3745 p

ELEKTRIČNI BRIVSKI APARAT, razne kuhinjske strojčke in druge tehnične predmete kupite najugodnejše v trgovini »Tehnični predmeti«, Ljubljana, Mestni trg 8. Ogledate si brezobvezno! 3755 p

MOTORNO KOLO znamke NSU, prodaja Obrtno gradbeno podjetje Logatec. V kolikor se ne bodo javili zainteresenti socialističnega sektora do 1. novembra, bo na razpolago privatnemu sektorju. 3746 p

LEKARNE, POZOR! Dobro ohranjeno lekarniško tehnično prodam za 15.000 dinarjev. Ponudbe izvolite poslati na mariborsko podružnico LP pod »Tehnika«. 3758 p

PRODAM dobro ohranjeno golzerico št. 39, primerne za šensko ali moška. Cena 3000 din. Ogled v ekspeditu »LD«, Poljanski nasip 2. 3759 p

PRODAM OTROŠKO POSTELJICO, dolžina 1.60 m, Janežič Mimi, Ljubljana, Poljanska c. 54. 3760 p

PISALNI STROJ »CONTINENTAL« v odličnem stanju prodam ali zamenjam za šivalni stroj Naslov v oglasnem oddelku

Kaj pa zemeljsko ravnatežje

Nekaj ugotovitev in domnev švedskega znanstvenika

Zemlja je ogrožena v svojem ravnatežju in bi se lahko lepega dne prevrnila, ugotavlja švedski atomski znanstvenik Helenborg in dodaja, da postaja Severni tečaj z vsako eksplozijo atomske bombe težji. S tem se je znanstvenik prvi dotaknil vprašanja možne katastrofe zemeljske krogle. — Toda v tem primeru naš planet ne bi prvič izgubil ravnatežja, zakaj to se je nekoč že zgodilo, le s to razliko, da bi bil to pot tega krivi ljudje. V minulih 12 mesecih je po njegovem mnenju postal Severni tečaj zaradi atomskih eksplozij za 18 odstotkov težji.

Havajski otoki so zdaj dežela sonca in večnega poletja, nekoč pa je bil tam Severni tečaj. Pred nekaj leti so našli v morskih globinah dokaze za to trditve. Ledniki so tam nekoč valili skale in v kamenje vtisnili pečat davnih časov.

Zvezdoslovci so izračunali, da lahko nastanejo v potovanju Zemlje okoli Sonca v tisočletjih znatne razlike in da zemeljska os kaže težnjo k nihanju. Po njihovih računih zanika Zemlja v 40.000 letih za 20 do 25 stopinj, posledice tega pa so velike spremembe na zemeljski površini.

Pred desetimi leti so znanstveniki sprožili domnevo, da je prejšnje čase, ko je bila Zemlja še toplejša, prišlo vsemirje v nekak megljen oblak, ki so ga sestavljali plini in prah. Zaradi tega se je začela nižati temperatura na Zemlji, Severni tečaj pa je zmrzoval.

Temen oblak je torej bil vzrok — ali je vsaj teoretično moral biti vzrok — da se je zemlja »prevrnila«, se pravi, da se je Severni tečaj premaknil na Havajske otoke in da je prišlo do velikih celinskih sprememb, dokler se ni Zemlja spet umirila in se vrnila v prejšnje ravnatežje.

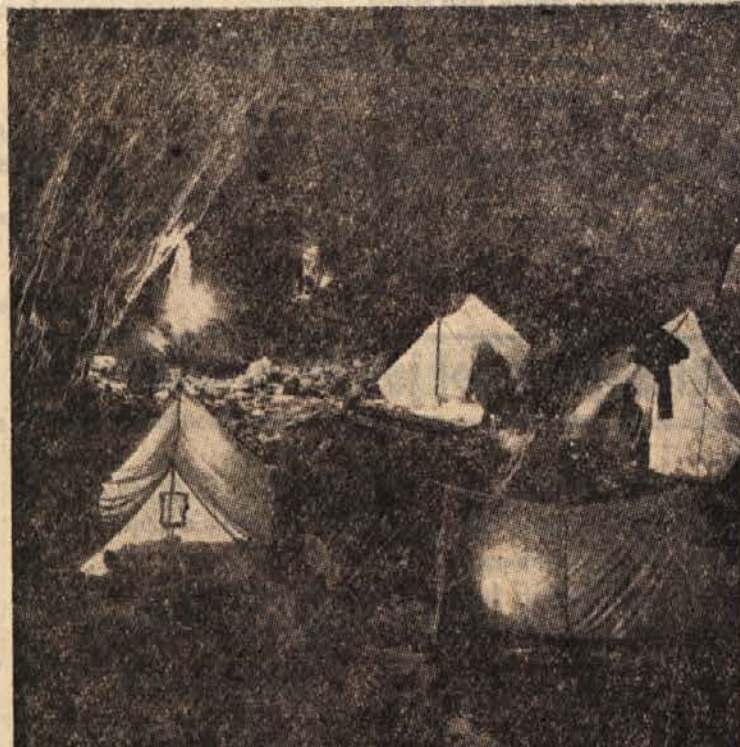
Helenborg meni, da lahko povzročijo atomski poskusi podobno spremembo, kot je nastala nekoč zaradi kozmičnega temnega oblaka. Radioaktivni oblaki, ki nastajajo v zvezi s sibirskimi, avstralskimi in severnoamerškimi poskusnimi atomskimi eksplozijami, se zbirajo na Severnem tečaju, kjer se ohlajajo in tako nastajajo čedalje močnejši snežni viharji. Znanstvenik pravi, da je postal Severni tečaj v minulih 12 mesecih za 18 odstotkov težji od Južnega, posledica tega pa bi moglo biti ponovno nihanje Zemlje.

Profesorja Helenborga so poklicali v Ameriko, da bi tam nadalje razvil svojo teorijo, medtem pa so v ozračju severne polkrogle barvali oblake in tako potrdili njegovo mnenje, da potujejo radioaktivni oblaki na Severni tečaj, kamor jih ženejo zračni tokovi.

»Zemlja bi se lahko prevrnila, da uporabim ta izraz — je dejal prof. Helenborg — tako rekoč čez noč. Tako je moralo biti tudi pred 12.000 leti, ko so iznenada zapljuskali velikanski valovi in požrlji Atlantido.«

Razstava pošne službe

Pred kratkim so odprli v Rimu veliko razstavo rekvizitov pošne službe. Na tej nenavadno zanimivi razstavi si je mogoče ogledati številne mehanizirane predmete, ki olajšujejo delo pri razdeljevanju in odpremi poštnih pošilk. Po časovnem zaporedju so razstavljeni vsi poštni objekti od začetkov pošne službe na svetu pa vse do naših dni. Posebno pozornost zbuja srebrni skrinji, v kateri so spravljali pošto, ki so jo pošiljali iz starega Rima v špansko mesto Cadiz.

Francoski jamar Jo Berger je postavil v jamah južnofrancoskega kraškega sveta nov svetovni rekord: dobra dva tedna je raziskovala njegova 39-članska skupina podzemeljske labirinte, katerih vhod je Berger odkril pred tremi leti. Jamarji so prodrli v globino 1135 m; ponekod so morali prav po alpinistično premagovati strme stene. S seboj so imeli 800 m pletenih lestev in 1000 m nylonke vrvi. Stiri kilometre dolga telefonska žica je bila 17 dni edina zveza jamarске odprave z zunanjim svetom. — Manjša slika kaže vodjo odprave v gumijastem čolnu, na drugem posnetku pa vidite nočni tabor odprave 1000 m globoko v zemeljskih nedrih

Elektronsko stikalo

V Angliji so začeli prodajati elektronsko napravo, ki avtomatično vključuje luč, brž ko nastopi mrak. Ko pa se zjutraj zdan ali se dvigne megla, naprava sama izključuje elektriko, tako da ne trošijo električnega toka po nepotrebnem. To elektronsko napravo so najprej uporabili pri notranji razsvetljavi novih dvoran londonskega letališča. Poglaviti del elektronske naprave je foto celica, katere katoda je prevlečena z antimonom. Pri sprememljivi količini svetlobe, ki pada na foto celico, da katoda signal, ki se okrepi v posebni cevi, ter premakne stikalo, ki samo prižge ali utrne luči. Občutljivost celice je mogoče po želji spreminjati.

Sodobni generatorji dosegajo velikanske dimenzije. Največje stroje sestavljajo na kraji, kjer bodo obratovali. Naš posnetek kaže električnega navijalca v velikem generatorju

Poplave v Kolumbiji

Pred kratkim so divjali na področju države Kolumbija siloviti viharji, ki jih je spremljalo nenavadno močno deževje, kar je povzročilo nenaden dvig vodostaja rek po vsej državi. Tako se je reka Bogotta razlila iz struge in poplavlja razsežna rodovitna področja v bližini istoimenskega glavnega mesta Kolumbije. Poplave so povzročile veliko grotno škodo, zaradi njih pa je izgubilo življenje tudi 30 ljudi.

Zakon »Ledene škatle«

Jack Everhart iz mesta Tomsville v ZDA je prvi človek, ki so ga obsodili po zakonu »ledene škatle«. Mož je ob neki priložnosti pustil v raztresenosti odprta vrata svojega stanovanja, pred tem pa ni zaprl vrat hladilnika, ki se je v njem zadržala štiriletna hišnikova hči. Kakor so pozneje rekonstruirali dogodek, je otrok prišel v Everhartovo stanovanje in se tam nekaj časa igral predvsem okoli hladilnika, med igrati pa zaradi sladkosnednosti je začel brskati po njem, vrata pa so se zaprla. Ker so takšni smrtni primeri otrok v Ameriki čedalje bolj pogosti, bodo po novem zakonu kaznovani vsakogar, ki bo odšel od doma, ne da bi pred

tem po svojih močeh in uvidevnosti preprečil, da bi otroci iz radovednosti ali neprevidnosti povzročili nesrečo. Ta novi zakon imenujejo v Ameriki nekoliko šaljivo zakon »ledene škatle«. Moža je sodišče obsodilo, da mora plačati spomenik na otrokovem grobu in dati precejšnjo pomoč neki dobrodelni organizaciji.

Leo Hirschfeld je ravnatelj velikega ameriškega športnega založniškega podjetja »Athletic Publications«. Ta založniška hiša je glede na strastno zanimanje množice Američanov za stave organiziral servis za »znanstvene« napovedi o izidu športnih tekmovalj. V tej nenavadni ustanovi zbira petnajst ameriških strokovnjakov za statistiko in verjetnostni račun sleherni dan podatke iz vse države in na temelju tega izračunava realne možnosti stav za vse pomembne športne tekme v ZDA. Aboqenti ki bi želeli postati stalni naročniki teh dragocenih podatkov, morajo plačati 25 dolarjev na teden, za kar dobijo vsak dan po telefonu popoln spisek vseh možnosti s tisočimi številki in »znanstveno« predvideni rezultati. Najboljši odjemalci tega servisa so seveda »bookmakerji«, ki so brez razlike naročeni na ta dragocena poročila.

Poklicni svetovalci za stave na dirkah in tekmovaljih so v Evropi skoraj neznan, razen na hipodromih, kjer imajo privatna podjetja za stave. Toda v ZDA je mogoče najti te »bookmakerje« na vseh športnih terenih od bok-

sarskih ringov do atletskih tekališč. Bookmakerji se delijo na »velike«, ki sklepajo stave za desetinke in celo za stotine tisočev dolarjev, ter na »male«, pri katerih stave po navadi ne presegaajo vsote nekaj tisoč dolarjev. Po zakonu morajo plačati desetino vseh sklenjenih stav državi, toda po pravilu prijavljajo le desetino svojih dohodkov in tako plačujejo v resnici en sam odstotek davka.

Po ocenah poznavalcev je v ZDA okoli 15 milijonov ljudi, ki stalno stavijo. V resnici pa sklepa le desetina vseh igralcev velike stave in ti so znani po deželi kot »veliki«. Za velikega igralca imajo tistega, ki v enem samem športnem dnevu vloži do petnajstkrat po 5000 dolarjev na različne kombinacije. Največji hazarder te vrste v ZDA je neki lastnik naftnih polj, ki je lani sklenil stav za skupno vsoto milijonov dolarjev. Razen njega imata še dva lastnika naftnih polj isto strast. Za najboljšega in najbolj strastnega igralca v ZDA pa velja neki advokat v pokoji, ki se ga zaradi njegovih strokovnjaških stav na različne prognozirane rezultate bojijo vsi book-

makerji. K temu advokatu prihajajo prebivalci v njegovem mestu na posvetovanje, možakar pa uživa velik ugled med vsemi ameriški igralci.

Precej Američanov je uporabilo tudi predvolilni boj dveh predsedniških kandidatov kot možnost za stavo. Zato ni čudno, da so rezultati volitev pomemili za posamezne Američane »biti ali ne biti«, saj so nekateri postavili na kocko pravecatega bogastva. Eisenhowerjevi pristaši, ki se ukvarjajo s stavami, so torej napravili dobro kupčijo!

Za dobro voljo

»Rad bi tole papigo zamenjal za tako, ki bo kdaj pa kdaj pogetnila z menoj.«

O ABSTRAKTI UMETNOSTI

Letošnje jesen so v pariški galeriji Charpentier odprli razstavo slikarskih del znamenitega umetnika Mauricea Vlamincka. Otvoritve se je udeležil tudi Vlaminck, eden zadnjih umetnikov plejade, ki je imela v svojih vrstah Mattissa, Deraina in mnoge druge. V razgovoru z Vlaminckom je omenil neki umetnostni kritik, da bodo abstraktni slikarji ubili slikarstvo.

Na to je stari mojster Vlaminck odgovoril:

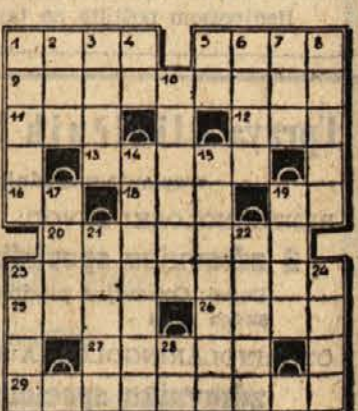
»Nikakor ne! Sonce ne ugasne, če si kdo spusti tančico čez oči!«

Z modernimi fizikalnimi metodami je znanstvenikom uspelo ugotoviti približno starost 13 okamenelih jajc, ki so jih bili našli pri Crawfordu v Nebraski. Po teh ugotovitvah so najstarejši fosilni dokazi o živalskem življenju na zemlji stari približno 40 milijonov let. Teh 13 jajc so izročili paleontološkemu muzeju v Berkeleyju, kjer bodo z rentgenskimi pregledi skušali ugotoviti, kateri vrsti ptice ali plazilcev so pripadala ta jajca.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. predmet, vsebina, 5. nenaseljen, 9. določil, 11. hrod, 12. v to smer, 13. izobrazba, 16. veznik, 18. žensko ime, 19. medmet, 20. notranje, 23. strupena žuželka, 25. zamaški, 26. italijanski baročni slikar (Guido), 27. z nozem ranjen, 29. zamuditi.

Navpično: 1. nenložni, 2. reka v Grčiji, 3. orožje žuželk, 4. kratica za edicijo, 5. Ludolfovo število, 6. del obraza, 7. prislov in veznik, 5. podlaga za sekanje drv, 10. mesto v Makedoniji, 14. nauk o meri v poeziji, 15. kvadraten, 17. frukule, 19. svetilni plin, 21. beograjsko založniško podjetje, 22. svojilni zaimsek, 23. lunina mena, 24. veznik, 28. začetnični priimka in imena sodobnega ameriškega pisatelja (Babbitt).

RESITVE KRIZANKE Z DNE

28. OKTOBRA

Vodoravno: 1. hujskanje, 9. ed. 10. pokrov, 11. laž, 15. vsaka, 16. kvak, 17. rano, 19. mu, 20. os, 22. jama, 24. plin, 26. Irec, 28. trok, 30. oni, 31. emisar, 33. ej, 34. rastlinje.

Navpično: 5. S(tara) P(azova).

NEUKROČENO MESTO

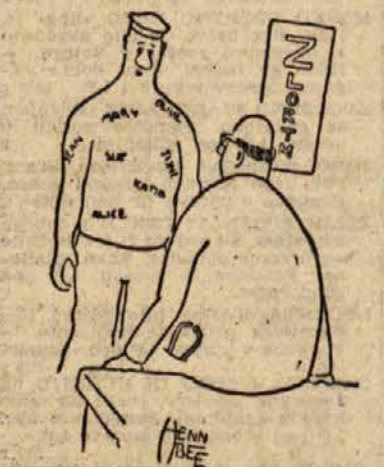
RADO KRAGELJ MILAN MAVER

40. Sli so v treh skupinah: prvi je šel očka, nekaj korakov za njim sta stopala Bojan in Luk, na drugi strani ceste sta počasi, kot dva sprehajalca, šla Igor in Vasja. Voznik je peljal po sredi ceste in kinkal, kot da ga na vsem svetu ne zanima nič razen vrčka dobrega piva, dekle s kolesom pa se je vozilo nekaj deset metrov pred njimi in na vsakem ovinku na ves glas, hrupno pozvonilo.

41. Pred bolnišnico se je dekle s kolesom ustavilo in glasno pozdravilo fanta, ki je stal tam, kot da čaka na zmenek z njo. Zapletla sta se v pogovor. Voznik je zapeljal v stransko ulico, zlezel s kozla in stopil v bližnjo gostilno. Posamič, kot da se ne poznajo med seboj, so Bojanovi fantje drug za drugim odšli mimo vratarja v bolnišnico, očka pa se je začel živahno pogovarjati s starim vratarjem.

42. Bojan je naglo stopal po hodniku, za petami so mu drug ob drugem sledili Igor, Vasja in Luk. Pred vrati na koncu hodnika je stal karabinjer s puško na rami. Bojan mu je pokazal pismen nalog, da jim mora predati ranjenega partizana, ki ga straži. Vojak ga je nezaupno pogledal, pa se je pomiril, ko mu je Bojan pokazal policijsko izkaznico. Stopil je v sobo in dva z njim, druga dva pa sta ostala na hodniku.

»Tako je, doktor: Bolečina se začne pri Alici, potem preide h Kati, dalje k Mary in...«

»Veste, praznovanje 34. rojstnega dne moje žene je že družinska tradicija.«